

TROMS fylkeskommune

ROMSSA fylkkasuohkan

JAHKEDIEDÁHUS 04

Politiikkaš organiseren

Fylkkadiggi

- lea fylkkasuohkana bajimus politiikkaš orgána. Romssa fylkkasuohkan lea organiserejuvvon parlamentáralaš málle mielde. Fylkkadiggeáirasat válljejuvvojit juohke njealját jagi suohkan- ja fylkkadiggeválggaid oktavuodas. Romssa fylkkas leat 37 áirasa.

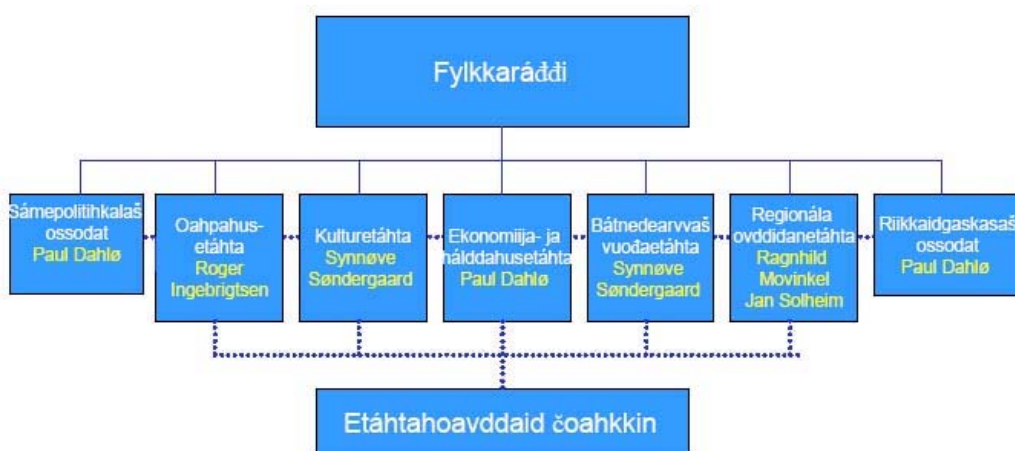
Fylkkasátnejodiheaddji

- válljejuvvo fylkkadikkis. Fylkkasátnejodiheaddji jodiha fylkkadikki čoahkkimiid. Fylkkasátnejodiheaddji lea fylkkasuohkana rievttálaš ovddasteaddji.

Lávdegottit

- fylkkadikki áirasat leat juhkkujuvvon njelljin lávdegoddin. Dát lávdegottit ráhkanit buot áššiid fylkkadiggái maŋŋá go dat leat bohtán fylkkarádis.

Hálddahušlaš organiseren

Fylkkaráđđi

Fylkkaráđdis leat vihtta fylkkaráđi geaid fylkkadiggi lea válljen. Fylkkaráđdi lea oppa fylkkasuohkana hálddahusa bajimus ovddasvástideaddji. Ja das lea olles gohččunváldi oppa hálddahusa badjel. Organisašuvdnakárttas oidno guhte fylkkaráđdi lea gudemuš etáhta/ossodaga ovddasvástideaddji.

Ásahasat maid Romssa fylkkasuohkan eaiggáduššá

Bátneklinihkat

1. Nordøya váldobátneklinihka Breivangv. 38, 9010 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 66 34 20
2. Sør-Tromsøya bátneklinihka Strandv. 13, 9296 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 68 38 59
3. Sálašvákki bátneklinihka Th. Widdingsv. 14, 9020 TROMSDALEN/SÁLAŠVÁGGI Tel. 77 60 14 10
4. Kroken bátneklinihka B. A. Løvdoldsv. 12, 9022 KROKELVDALEN Tel. 77 60 64 80
5. Sálnejrga bátneklinihka Slettav. 39, 9100 KVALØYSLETTA/SÁLNJÁRGA Tel. 77 60 38 50
6. Hansnes bátneklinihka 9130 HANSNES Tel. 77 74 85 60
7. Vannareid bátneklinihka 9166 VANNAREID Tel. 77 74 97 72
8. Andselv váldobátneklinihka 9325 BARDUFOSS/BEARDOGORŽI Tel. 77 83 32 36
9. Olsborg bátneklinihka 9321 MOEN/VUOLLEGEAHČI Tel. 77 83 12 77
10. Bearddu bátneklinihka 9360 BARDU/BEARDU Tel. 77 18 66 90
11. Vuotnasiidda bátneklinihka 9350 SJØVEGAN/VUOTNASIIDA Tel. 77 17 14 93

12. Ealjasnjárgga bátneklinihka 9050 STORSTEINNES/EALJASNJÁRGA Tel. 77 72 06 22
13. Finnsnes bátneklinihka Parkv.2, 9300 FINNSNES Tel. 77 87 02 70
14. Ráisavuona bátneklinihka Skolev. 23, 9310 SØRREISA/RÁISAVUOTNA Tel. 77 86 14 05
15. Hárštá váldobátneklinihka Postastobe 64, 9481 HARSTAD/HÁRŠTÁ Tel. 77 01 81 00
16. Kanebogen bátneklinihka Skillev. 15, 9411 HARSTAD/HÁRŠTÁ Tel. 77 00 06 20
17. Viervvá bátneklinihka Postastobe 115, 9439 EVENSKJER/VIERVÁ Tel. 77 08 56 65
18. Ivvárstáid bátneklinihka Postastobe 25, 9570 HAMNVIK Tel. 77 09 53 70
19. Giehtavuona bátneklinihka Markv. 8, 9475 BORKENES Tel. 77 02 29 00
20. Rivttáha bátneklinihka 9470 GRATANGEN/RIVTTÁT Tel. 77 02 02 04
21. Storslett/Stuoragietti váldobátneklinihka Sonjatun, 9151 STORSLETT Tel. 77 77 05 00
22. Skiervvá bátneklinihka Boksa 64, 9189 SKJERVØY/SKIERVÁ Tel. 77 77 75 10
23. Ivgomuotkki bátneklinihka 9060 LYGSEIDET/IVGOMUOTKI Tel. 77 71 01 90
24. Háhta bátneklinihka 9046 OTEREN/ČÁVKOS Tel. 77 71 46 06
25. Buvrovuona bátneklinihka 9161 BURFJORD/BUVROVUOTNA Tel. 77 76 81 44
26. Oalulortopijja klinihka Parkveien 2/Poastastobe 164, 9305 FINNSNES Tel. 77 84 06 16
27. Davvi-Norgga bátneklinihka 9296 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 62 37 40
28. Åsgård buohcevesiu bátneklinihka 9291 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 62 78 84
29. UDN bátneklinihka Doavttirváhta, 9038 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 62 80 19
30. Ártnihámmana bátneklinihka 9192 ARNØYHAMN/ÁRTNIHÁMMAN Tel. 77 76 28 81
31. Johttiklinihka 9311 BRØSTADBOTN/RUOÐDAT Tel. 77 18 82 88
32. Johttiklinihka 9146 OLDERDALEN/DÁLOŠVÁGGI Tel. 77 71 81 29

Joatkkaoahppu

33. Beardogoržži joatkkaskuvla 9325 BARDUFOSS/BEARDOGORŽI Tel. 77 83 63 00 Oahppiidlohku: 451 www.bardufoss.vgs.no
34. Breivang joatkkaskuvla Breivang, 9010 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 66 30 60 Oahppiidlohku: 255 www.breivang.vgs.no
35. Breivika joatkkaskuvla Poastastobe 3374, 9276 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 62 16 00 Oahppiidlohku: 563 www.breivika.vgs.no
36. Vuotnabađa joatkkaskuvla Vuotnabahta, 9300 FINNSNES Tel. 77 85 08 00 Oahppiidlohku: 250 www.finnfjordbotn.vgs.no
37. Heggen joatkkaskuvla Poastastobe 504, 9485 HARSTAD/HÁRŠTÁ Tel. 77 01 83 00 Oahppiidlohku: 378 www.heggen.vgs.no
38. Høgtun joatkkaskuvla 9321 MOEN/VUOLLEGEAHČI Tel. 77 83 03 30 Oahppiidlohku: 149 www.hogtun.vgs.no
39. Kongsbakken joatkkaskuvla Poastastobe 355, 9245 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 64 73 00 Oahppiidlohku: 618 www.kongsbakken.vgs.no
40. Sálnejárgga joatkkaskuvla Poastastobe 4070, 9279 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 60 54 00 Oahppiidlohku: 509 www.kvaloya.vgs.no
41. Ráissa joatkkaskuvla Poastastobe 293, 9156 STORSLETT Tel. 77 77 01 00 Oahppiidlohku: 278 www.nordreisa.vgs.no
42. Boallobađa joatkkaskuvla Ringv. 4, 9040 NORDKJOSBOTN/BOALLOBAHTA Tel. 77 72 27 00 Oahppiidlohku: 201 www.nordkjosbotn.vgs.no
43. Rå joatkkaskuvla Laskenv. 3, 9475 BORKENES Tel. 77 02 26 00 Oahppiidlohku: 258 www.kvafjord.vgs.no
44. Sáččá joatkkaskuvla Poastastobe 27, 9382 GIBOSTAD/ČOALBMI Tel. 77 85 28 52 Oahppiidlohku: 98 www.senja.vgs.no
45. Vuotnasiidda joatkkaskuvla 9350 SJØVEGAN/VUOTNASIIDA Tel. 77 16 05 00 Oahppiidlohku: 278 www.sjovegan.vgs.no
46. Skiervvá joatkkaskuvla Poastastobe 250, 9189 SKJERVØY/SKIERVÁ Tlf. 77 77 78 00 Oahppiidlohku: 107 www.skjervoy.vgs.no
47. Skániid joatkkaskuvla 9440 EVENSKJER/VIERVÁ Tel. 77 08 91 00 Oahppiidlohku: 97 www.skanland.vgs.no
48. Stangnes joatkkaskuvla Poastastobe 3120, 9498 HARSTAD/HÁRŠTÁ Tel. 77 01 91 00 Oahppiidlohku: 528 www.stangnes.vgs.no
49. Sálašvákki joatkkaskuvla Poastastobe 5275, 9293 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 75 25 00 Oahppiidlohku: 542 www.tromsdalen.vgs.no
50. Romssa maritiibma skuvla Poastastobe 6341, 9293 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 66 62 00 Oahppiidlohku: 203 www.tos.mar.vgs.no

51. Sosiála medisiinnalaš ášahusaid-skuvla Postastobe 77, 9038 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 62 63 51

Kulturásahusat

52. Musihka Romssas Poastastobe 852, 9488 HARSTAD/HÁRŠTÁ Tel. 77 02 81 67
www.musikkitroms.no

53. Romssa fylkkakulturguovddáš Poastastobe 6600, 9296 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 78 80 00

54. Girje- ja kulturbusse Poastastobe 110, 9481 HARSTAD/HÁRŠTÁ, Tel. 95 27 66 56

Romssa fylkkasuohkana fitnodat OPUS

55. Romssa FSF OPUS, Romssa gávpoga ossodat Poastastobe 3355, 9276 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 75 75 75 www.opus.tr.no

56. Romssa FSF OPUS, Gaska-Romssa ossodat Hersvik 7, 9300 FINNSNES Tel. 77 85 07 50
www.opus.tr.no

57. Romssa FSF OPUS, Davvi-Romssa ossodat Hovedvn. 2, 9151 STORSLETT Tel. 77 76 77 05
www.opus.tr.no

58. Romssa FSF OPUS, Hárštá ossodat Poastastobe 3159, 9498 HARSTAD/HÁRŠTÁ Tel. 77 04 28 80
www.opus.tr.no

Guovddášhálddahus

59. Romssa fylkkasuohkan, Fylkkaviessu Poastastobe 6600, 9296 TROMSØ/ROMSA Tel. 77 78 80 00
www.tromsfylke.no

Almmuheaddji

Romssa fylkkasuohkan

Prošeaktajodiheaddji

Trine Mellem

Diehtujuohkinguovddáš

Doaimmahuslávdegoddi

Jarle Heitmann

Fylkkaráđđi

Maarit Markussen

Diehtujuohkinguovddáš

Thomas Tøllefsen

Diehtujuohkinguovddáš

Lars Børge Rognlid

Ekonomijaguovddáš

Renate Thomassen

Oahpahusetáhta

Marianne L. Nielsen

Kulturetáhta

Siv-Karin Atabong

Bátndearvvašvuodaetáhta

Jan Egil Vassdokken

Regionála ovddidanetáhta

Ovdasiidogovva:

Ođđa bátneavttirstudeanttat
Govvideaddji: Kjersti Anfinnsen

Gráfalaš hábmen ja deaddileapmi:

Lundblad Media AS, Romssas

Mii fertet ieža dohppet vejolašvuodaid

Bildetekst: Fylkkaráði jodiheaddji Paul Dahlø. Govvideaddji: Thomas Tøllefsen

Iluin ja suohttasiin mun dál čálán 2004 jahkediedáhusa álgosániid.

Fylkkaráði jodiheaddjin lean ilus go beasan jodihit dakkár organisašuvnna gos leat ollu doaimmat juohke suorggis.

Min álbmotválljen orgánaid nana barggu geažil ja min bargiid alla ja viiddis gelbbolašvuoda geažil lea Romssa fylkkasuohkan ožžon politihkalaš orgánan dan vuoimmi maid mii háliidit das galgá leat. Romssa fylkkasuohkanis leat doaimmat ja mielbargit main ja geain leat čielga ulbmilat:

Mii háliidit dahkat Romssa fylkka riikka buoremus regiuvdnan ássama, barggu ja eallima dáfus. Dát mearkkaša oaččohit gievrras ja ceavzilis báikkálaš servodagaid ođđaáigásaš ja boahteáigái heivehuvvon regiuvnnas, iežamet bálvalusbuvttademiin ja guovllulaš politihkain searvágaid ovttasbargoguimmiideametguin.

Ođđa politihkalaš stivrenvuogádat

2004 lei vuosttaš olles jahki goas beasaimet vásihit ođđa politihkalaš stivrenvuogádagamet. Parlamentarismma ásaheapmi lea deháleamos politihkalaš rievdadeapmi Romssa fylkkas maŋŋá go fylkkasuohkan oaččui njuolggaválgga 1975. Olus leat gal smiehttan mo son dát ásaheapmi váikkuha fylkkadikki barggu ja fylkkasuohkana organisašuvdnan. Ođđa stivrenvuogádaga ásaheapmi gal ii dáhpáhuva iešalddis. Ođđa bargodábit ja bargovuogit dárbbášuvvojit nu ahte organisašuvdna galgá doaimmat buoremusat. Danne ii beasa goassige

geahččaleamis ja meaddimis. Muhto oppalohkáí vásihan ahte dát lea leamaš rievdadeapmi buoret dillái. Mis lea dál buoret bajimus politihkalaš stivren, ja politihkalaš ovddasvástádus lea bures čielgan. Dat lea maiddái dahkan fylkkasuohkana politihka eambo beroštahhtin olbmuid ja buoridan politihkalaš digaštallama fylkkadikkis.

Mun vásihan dan ge ahte fylkkaráđi lahtut ohealuvvojit ja besset oassálastit proseassain mat leat mávssolaččat Romssa fylkka ássiide. Dien oktavuodas mii leat viggan leat aktiivvalaččat ovttasbargoguimmiideamet ja Romssa fylkka ássiid ektui vai beassat čilget mo rievdadeapmi guoská sidjiide. Vaikko vel parlamentarisma ain lea odđa olaheapmi Romssa fylkii, ja buohkat eai soaitte vel áibbas oahpásmuvvan bargujuogadeapmái gaskal fylkkadikki, fylkkaráđi ja hálldahusa, de mun lean ádden dili nu ahte dađistaga eanebut áddejit dán bargujuogu ja mo fylkkasuohkan galgá doaibmat parlamentáralaš mállen.

Deháleamos áššámet 2004; mii háliidit hálldašit iežamet dálu!

Mii oaidnit ahte demokratiija lea álbmotstivrejupmin geanoheavvan viidát. *Dat ovddasteaddji álbmotstivrejupmi lea hirbmadit geanoheavvan juohke dásis, ja erenoamážit báikkálaš politihkkáriin leat ollu uhcit fápmu. Nie lei Fápmo- ja demokratiijačielggadeami jođiheaddji Øyvind Østeruda loahppajurdda go som geigii “Maktutredningen – NOU 2003:19/Fápmočielggadeapmi – DJO 2003:19” borgemánus 2003.*

Min vástádus mearkkašahhtá Davvi-Norgga vealaheapmái ja hedjonan demokratiijii lea nu mo ovdal ge – eambo guovllulaš demokratiija! Dan maid mii háliidit, lea eanet fámu hálldašit iežamet dálus. Manin galgá Davvi-Norga stivrejvot Oslos? Mis lea doarváí dáhttu ja máhttu hábmet iežamet boahhteáigámet! Muhto mii fertet ieža dohppet vejolašvuodaid. Ja mii fertet nákcet rievdadit iežamet áiggi mielde. Sárnistan fylkkadiggái juovlamánus 2004 siterejin ruošša girječáli ja servodatárvvostalli Leo Tolstoi. Son lea nu deaivilit dan dadjan, namalassii ahte *Buohkat jurddašit rievdadeami, muhto ii giige jurddaš álgit iežainis.* Álgot dal dalle iežaineamet!

Oaččohit áigálii konkrehta rievdademiid!
Diktet min stivret dálusteamet!
Dannego mii máhttit ja háliidit!

Ovddasvástáduslaš ekonomalaš politihka

Romssa fylkkasuohkana 2004 doaibmarehketdoalu boadus lei 0. Rehketdoallu lea dássedeattus nugoheavvon sihkkumiiguin. Muhto deháleamos lea dat ahte mii náckiimet oazžut dásseddui dan mii orui šaddamin bušeahhtavuollebázan dán jagi álgogeahčen.

Mii álggaheimmet barggu 2004 dieđidettiin ahte váilot 7 miljon ruvnnu bušehta ja ekonomiiaplána dássemii 2004, mii livččii lassánan 21 miljon ruvdnui 2006. Fylkkaráđđi nammadii oanehis áiggi maŋŋá go lei álgán bargui, prošeaktajoavkku mii galggai evttohit dakkár doaibmabijuid maid ráđđi galggai sáhttit geavahit oaččodan dihtii bušehta dásseddui. 2004 várás fylkkaráđđi mearridii beavttálmahttindoaimmaid/gollogeahpedemiid 10 miljon ruvnnu ovddas!

Dán barggu áiggi gártaimet ROBEK-registarii ge. Sullii 2 mánu dan maŋŋá beasaimet das eret maŋŋá go fylkkaráđđi lei dássen 2004 bušehta ja maŋŋá go fylkkadiggi čuovui fylkkaráđi rávvema jagiid 2005 ja 2006 ekonomalaš dássedeattu hárrái.

Fylkkaaráđđi lea dál nákcen oaččohit áigálie buoret ekonomalaš doaimbandilálašvuoda. Muhto ekonomalaš dilli šaddá álot leat fylkkaarádie stuorámuš hástalus. Jus dat ii leat ortnegis, de massá ráđđi ge iežas politihkalaš doaimmanfriddjavuoda. Danne jotkojuvvo dat bargu mii lea álggahuvvon, boahttevaš jagiid ge.

Muhtun mearkkašahtti dáhpáhusat ja politihkalaš vuoruheamit

Dát jahkediedáhus sistisdoallá máŋga buori dáhpáhusat árgabeaivviteamet.

Romssa fylkkasuohkan lea leamaš riikka njunušteaddji regionaliserenbarggus. 2005 boahotá sierra fylkkadiggediedáhus mii loahpaha jagi 2004 viiddis barggu man ulbmilin lea leamaš ovddidit eanet guovllulaš demokratiija.

Min bargu guovllulaš ealáhusovddidemiin ja leahkit geasuheaddji ovttasbargoguoibmin Romssa fylkka ealáhuseallimis – Romssa suohkaniid, guovllulaš ja álbmoga buorin – lea vuoruhuvvon 2004. Mii nanniimet barggu go mii dagaimet Romssa fylkka govdafierpmádathuksema njunuš fylkan, Bredbåndsfylket Troms olis. Mii leat oaččohan áigálie johtolatčovdosiid mat sihkarastet birrasa, goastama, ássama, čálggu ja árvoháhkama.

Fylkkaarádie oainnáhus lea ahte šaddannávccalaš Davvi-Norgga ferte hukset gelbbolašvuodain. Min joatkkaskuvllat leat čalmmustahtán oahppi – juohke nurrii galgá cieggat dat dovdu ahte su oidnet, ahte sutnje biddjojuvvojit gáibádusat ja ahte sutnje láhččojuvvojit fágalaš vejolašvuodát ja čuovvoleapmi. Mii leat vuoruhan odđááigásaš čovdosiid skuvlalanjaid dáfus ja odđa veahkkeneavvuid háhkama. Danne go Davvi-Norgga joatkkaskuvllain nu ollu oahppit heitet skuvlavázzima gaskan, de lea oahpahussuorggi deháleamos ulbmil ahte oahppit čadahit joatkkaskuvlla.

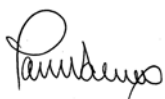
Fylkkaarádie bajimus ulbmil lea dakkár kulturpolitihka mii veahkeha addit buot Romssa fylkka ássiide buori ja máŋggabealat kulturfálaldaga ja dat lea vuolggahan máŋga odđa áŋgiruššamiid.

Sosiála- ja dearvvašvuodadepartemeanta lea addán Romssa fylkii čuovgatoardnastáhtusa Norgga álbmotdearvvašvuodabarggu ovddideamis, ja dat lea gudnejahtti nammadus. Suohkaniid logu dáfus lea Romssa fylka riikka buoremus FYSAK-fylka! Dan lassin mii leat dahkan searvevuoda stáhtain ja Romssa universitehtain ja álggaheimmet bátnedoavttiroahpahusa Romssa gávpogis. Vuosttaš bátnedoavttirstudenttat álge ohppui 2004 čavčča.

Loahpaheapmi

Mii leat juo odđa jagi buori muttus. 2005 šaddá vel okta árjjalaš jahki mas mii meahtti vuoinjain geahččalit ovddidit nana ja ceavzilis báikkálaš servodagaid. Mii ovddidit fylkkadiggediedáhusaid regionaliseren birra, gelbbolašvuodafylkka birra, iežamet riikkaidgaskasaš barggu birra ja iežamet kulturpolitihka birra. Dát galgá vel buorebut nannet ovdáneami.

Mun háliidan geavahit liibba giitit buot politihkkáriid, bargiid ja ovttasbargoguimmiid 2004 ovttasbarggu ovddas.

Paul Dahlø
fylkkaráđi jodiheaddji

Sámepolitihkalaš ossodat

Ovddasvástideaddji fylkkaráđdi: Paul Dahlø (BB).
Sámepolitihkalaš ráđdeaddi: Raimo Valle.

Ossodaga birra

Sámepolitihkalaš ossodat ásahuvvui 2004 vai fylkkaráđdi buorebut sáhtta oktiiordnet ja čuovvolit sámepolitihkalaš áššiid. Ossodat rávve ja bagada eará fylkkasuohkana doaimmahusaid, suohkaniid ja sámi ásahusaid ja organisašuvnnaid. Ossodagas lea ovddasvástáduš čuovvolit Sámedikki ja fylkkasuohkana ovttasbargošiehtadusa ja lágidit fylkkasuohkana jahkásaš sámekonferánssa. Ossodaga bargu boahtá hui bures oidnosii fylkkasuohkana buot doaimmaid juohke osiin. Buot fylkkasuohkana etáhtain ja doaimmahusain leat sámi áššit ovddasvástádussan iežaset fágasurggiin.

Sámit ja regionaliseren

Regionaliserendigaštallan šaddá váikkuhit sámiid ja sámi servodaga. Danne lea dehálaš ahte sámit oassálastet dán digaštallamis. Romssa fylkkasuohkana 2004 sámekonferánssa fáddán lei ge *Sámit ja regionaliseren*. Doppe ovdánbuktojuvvojedje dalá regionaliserendigaštallama guovddáš oasit seammás go vuđolaččat maiddáid digaštalle gažaldagaid mat guske golmmabealat šiehtadallamiidda gaskal stáhta/guovllulaš/álgoálbmoga, gažaldagaid mat guske sámi ovddasteapmái guovllulaččat álbmotválljejuvvon orgánas ja jurdagiid álgoálbmot-avádaga birra. Konferánssa čuolbmačilgehusat čuovvoluvvojit fylkkadiggediedáhusas 2005 guovllulaš birra.

Vuosttaš raporta ovttasbargošiehtadusa birra

Vuosttaš oktasaš raporta Sámedikki ja Romssa fylkkasuohkana ovttasbargošiehtadusa birra meannuduvvojedje Romssa fylkkadikkis ja Sámedikkis 2004 čavčča. Dás čoahkkáigessojuvvojit šiehtadusa beannot jagi doaimma bohtosat. Šiehtadusa sámedikkiin lea mearkkašahtti láhkai nannen fylkkasuohkana barggu sámi gažaldagaiguin, sihke viidodaga ja čikŋodaga dáfus. Sámediggi lea nannen iežas áŋgiruššama Romssa fylkkas. Ovttasbargoguimmiin lea dál oktasaš bargovuodđu, bargovuodđu mii addá oadjebasvuoda ja konkrehta bohtosiid mat leat hui mávssolaččat Romssa fylkka sámiide.

Sámegiella Romssa fylkkas

Sámegiella lea heajos dilis Romssa fylkkas. Dehálaš lea juksat juohkehačča gii háliida oahppat sámegiela nu ahte sámegiela lea vejolaš suodjalit ealli giellan. Jus miige gielaide galggaš ceavzit, de ferte leat dihto geavaheaddjiidlohku. Romssa fylkka joatkkaskuvllain leat sullii 100 oahppi lohka min sámegiela fágan man nu ge dásis. Dát lohku ii leat goassige leamaš ná stuoris. Liikkáge ii atte dát guhkit áigái doarvái giellageavaheaddjiid bisuhit ja ovddidit sámegiela ealli giellan Romssa fylkkas. Ovttasbargošiehtadusa bokte Sámedikkiin lea Romssa fylkka fidnen bastevaš giellaguovddášfierpmádaga. Giellaguovddážat jukset eará

joavkkuid go daid geat leat dábálaš skuvladilis. 2004 rahppui Sámi giellaguovddáš Moskavuonas Romssa fylkka goalmát bistevaš giellaguovddážin. Leat plánemin áсахit vel ovttá sámi giellaguovddáža Sámi vissui Sážžái.

Riikkaidgaskasaš ossodat

Mátruška soaitá leat ruošša kultuvrra dovdoseamos symbola. Muorradohkká sáhttá maiddái leat dan mánggabealat Ruošša dovddaldahkan maid mii odne oaidnit. Fylkkasuohkanis lea lagaš ovttasbargu Davvi-Ruoššaguovlluiguin mángga guovddáš servodatsuorggis. Ovttasbarggu muddejit ovttasbargošiehtadusaid mat ođastuvvojit juohke nuppi jagi. Boahhtevaš jagiid šaddet oljo- ja gássaávkkástallamat davvin dađistaga mávssoleabbon dán ovttasbargui.

Govvideaddji: Thomas Tøllefsen.

Ovddasvástideaddji fylkkaráđđi: Paul Dahlø (BB).

Ossodatjodiheaddji: Roald Røkeberg.

Riikkaidgaskasaš ossodat áсахuvvui ođđajagimánu 1. b. 2003. Ossodat buohtalastá riikkaidgaskasaš barggu ja lágida fylkkasuohkana siskkáldasas ja olggus. Dat mearkkaša ea. ea. ahte ossodagas lea oktavuodát ja ovttasbarggu gaskaladás gaskal riikkaidgaskasaš organisašuvnnaid, fylkkasuohkana siskkáldas oassálastimat ja Romssa fylkkasuohkana olggut oassálastit, masa ovdamearkka dihtii gullet ealáhuseallin, oahpahasásahusat ja organisašuvnnat.

Fylkkasuohkana riikkaidgaskasaš doaimmat čatnasit vuosttažettiin barentsovttasbargui ja eurohpavttasbargui. Riikkaidgaskasaš ossodagas lea dás guovddáš doaimma, ea. ea. dannego

- ossodat čuovvola ja ovttasta oassálastima riikkaidgaskasaš organisašuvnnain ja forain
- ossodat lea ovddastuvvon iešgudetlágan mearrideaddji orgánain ja bargojoavkkuin barentsovttasbarggus
- ossodat lea hálddahaslaš oktavuodasadjá ja -gaskkusteaddji Romssa fylkkas Davvi-Norgga eurohpakantuvrii Brusselii
- ossodat lea ovddastuvvon eurohpalaš ovttasbargoorganisašuvnnain

- AER (Assembly of European Regions) ja CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe) hálldahuslaš dásis ja lea fylkkasuohkana váldoovttavuohta dáidda organisašuvnnaide
- ossodat juohká dieđuid Interreg-programma ja eará prográmmaid vejolaš ohcciide ja veahkeha daid
- ossodat váikkuha njuolggá dahje eahpenjuolggá álggahit riikkaidgaskasaš prošeavttaid, ekonomalaš ja/dahje hálldahuslaš vehkiin
- ossodagas lea bajumuš hálldahuslaš ovddasvástádus gozihit ahte guovtteriikkagaskasaš šiehtadusat Davvinuorta-Ruoššain ollašuttuojuvvojit
- ossodagas lea ovddasvástádus hálldahuslaš čat lágidit sáttagottiid galledemiid mat čatnasit ovttasbargošiehtadusaide
- ossodat lea fylkkasuohkana politihkalaš njunnožiid ráđdeaddi riikkaidgaskasaš gažaldagain.

Riikkaidgaskasaš ossodadagas ledje jagi 2004 3,5 jahkedoaimma. Ossodat hálldašii su. 2,8 miljon ruvdnosaš bruttobušehta ja 2,7 miljon ruvdnosaš nettobušehta.

Davvi-Norgga eurohpakantuvrra ásaheapmi Brusselii

Golggotmánus čálle golmma Davvi-Norgga fylkka politihkalaš njunnožat searvevuodasoahpamuša vuollái ásaheapmi eurohpakantuvrra Davvi-Norgga várás EU-oaivegávpogii Brusselii. Dalle ii lean eará go bargagoahtit ásaheapiin ja álggahemiin, ja kantuvra doaibmagodii ođđajagimánu 1. b. 2005.

Eurohpakantuvra lea jurddašuvvon leat bálvalusorgán Davvi-Norgii ja galgá dasa váikkuhit ahte Davvi-Norgga gelbbolašvuodabirrasat ja ealahuseallin buorebut galget sáhttit geavahit daid vejolašvuodaid mat leat EU- ja EØS-vuogádagain. Kantuvra galgá fállat diehtujuhkima, gelbbolašvuoda ja veahki go ohcet ovttasbargoguimmiid. Dan lassin dat galgá doaibmat dakkár guovddádsadjiin mii gaskkusta dieđuid Davvi-Norgga fylkkasuohkaniidda, guovllu oassálastiide davvin ja EØS- ja EU-vuogádagaide.

Etáhtaid rasttideaddji joavku mánáid ja nuoraid várás (TEGBU)

TEGBU ásaheapmi 1990-logu gaskamuttus veahkkin ovddastit iešguđet etáhtaid barggu mánáide ja nuoraide buorin. Joavkkus leat fylkkasuohkana buot etáhtaid ovddasteaddjit.

TEGBUs lea leamaš ovddasvástádus ráhkadit *Doaibmaprogramma Romssa fylkka mánáid ja nuoraid várás 2002-2005* maid fylkkadiggi dohkkehii 2001. Doaibmaprogrammas ledje álggus 24 konkrehta doaibmabiju maiguin fylkkasuohkan galggai bargat dan áigodagas.

Dan lassin lea TEGBU bargan dakkár doaibmabijuid konkretiseremiin mat galggašedje nannet mánáid ja nuoraid oassálastinvejolašvuodaid guovllulaš dásis. Dat lea ea. ea. dagahan ahte neahttasadji ungtroms.no ásaheapmi.

Skábmamánu 1. b. rájes 2004 biddjojuvvui TEGBU njuolggá fylkkaráđi jodiheaddji vuollásažžan ja dat lea iežas bargomearrádusas ožžon stáhtusa fylkkaráđi ráđdeaddi joavkun. Joavkku ođđa bargomearrádusas čuožžu ahte TEGBU galgá fylkkaráđi ovddas ovddastit fylkkasuohkana iešguđet doaibmabijuid mánáid ja nuoraid várás ja sihkkarastit dáid doaibmabijuid ollislašvuoda.

Okta TEGBUa váldodoaimmain lea lágídit fylkkasuohkana jahkásaš nuoraidkonferánssa, Romssa fylkka nuoraid ja fylkkapolitihkkáriid deaivvadansaji. Dat doaibmá ovttasbargoorganánan mas čuolbmačilgehusat digaštallojuvvojit searválagaid ja iešguđet čovdosat ja doaibmabijut evttohuvvojit. Nuoraidkonferánssa evttoha fylkkadiggái guđemuš doaibmabijuid fylkkasuohkan berre čađahit nuoraid mielas.

NANA NUORAIÐÁÐGIRUŠŠAN

Romssa fylkkasuohkan rabai čakčamánu loahpageahčen 2004 ođđa neahttabáiki nuoraid várás. Neahttasiidu www.ungitroms.no / www.nuorromssas.no lea du várás gii háliidat juoidá dahkat, háliidat juoidá muitalit dahje háliidat vástádusa politihkkáriin.

Ođđa neahttabáiki leat nuorat ráhkadan nuoraid várás, ja dat lea oassi fylkkasuohkana nuoraidáŋgiruššamis. Neahttabáiki galgá nuoraid oktii čatnat, muhto dat galgá maiddáai leat báiki gos sáhttet gažadit politihkkáriid ja oažžut vástádusa. Neahttasiidu sisttisdoallá ođđasiid oppa fylkka nuoraid birra, fora mas leat friddja digaštallamat ja weblokkat – muhtunlágan ruovttosiidu beaivegirjehámis. Dás beasat deaivat eará nuoraid olles fylkkas, digaštallat ja divvut gažaldagaid daidda geain lea fápmu fylkkaráđis.

Nuorat digaštallet juohkelágan oppalaš politihkalaš fáttáid nu mo Amerihká válgga, Coca Cola boikohta, vegetarianisma, mediaid ja eará politihkalaš fáttáid. Viidáseappot sis leat digaštallamat skuvllaid birra, oktasašjohtolaga ja eallima láigolanjas, ja Romssa fylkkasuohkan sáhtta mannat sisa ja vástidit gažaldagaid dahje juohkit duohtadieđuid. Neahttabáiki galgá doaibmat oassálastinkanálan ja ollašuhtta fylkkaráđi ulbmiliid dan doaibmacealkimis.

Neahttasiiddus juhket dieđuid doaimmaid ja nuoraiddoaluid birra. Don gávnnat maiddáai veahki ja movttiidahttima álggahit iežat proševttaid. Norggas lea dušše okta dákkár neahttasiidu.

Regionaliseren

Fylkkaráđi doaibmacealkimis čalmmustahtii Romssa fylkka barggu man ulbmil lea bissehit guovddušteami. Fylkkaráđi háliida sirdit válddi ja ovddasvástádusa ruoktot - ruovttoluotta olbmuid geat ássat davvi guovllus. Fylkkaráđi vuoruhii regionaliserenbarggu bajimusšii ja nammadii *Regonaliserenlávdegotti skábmamánus 2003*.

Regionaliserenlávdegoddi geigii raportta *Gii galgá stivret davvin?* geassemánu 15. b. 2004. Lávdegotti loahppajurdda lea ea. ea. ahte ođđa guovllulaš- ja boaittolealepolitihka guovddášáši ferte leat guovllulaš iežas ovddidanpolitihka ja ahte guovllulaš ovddidandoaimmat galget čađahuvvot giehtalagaid.

Lávdegoddi háliidii ahte ovddiduvvojit gievrras guovllulaš orgánat maid álbmot lea njuolggá válljen. Lávdegoddi čujuhii máŋgga doibmii maid ovddasvástideaddjin álbmotválljen dássi berre beassat boahteáiggi. Lávdegoddi deattuhii viidáseappot álgoálbmotáddejumi ja davviguovlluid erenoamáš guovddáža dán guovllulaš ovdaneami davvin.

Fylkkaráđđi lea oassálastán regionaliserendigaštallamis iešguđet oktavuodain. Fylkkadikkis dollojuvvui sierra fáddábeaivi regionaliseren birra skábmamánus 2004. Viidáseappot leat sáddejuvvon evttohusat Boaittoheale guovlluid lávdegotti bargui, ja ođđajagimánu 14. b. 2005 giedahallojuvvui fylkkadikkis (áššin 01/05) gulaskuddancealkámuš lávdegotti čielggadeapmái *NOU 2004:19 Livskraftige distrikter*.

Fylkkaráđđi háliida oassálastit árjjalaččat regionaliserendigaštallamis dás ovddosguvlui ja lea ea. ea. diedihán regionaliserengažaldaga viiddis giedahallama fylkkadiggediedáhusas mii galgá leat gárvvis geassemánus 2005.

Oahpahusetáhta

Romssa fylkka IKT-áŋgiruššan oahpahusas

Fylkkaráđđi gelbbolašvuodas ja ovddideamis:

Roger Ingebrigtsen (BB).

Etáhtahoavda: Svein Hepsøe.

Oahpahusetáhta fuolaha ahte buot Romssa fylkka nuorat ožžot oahppofálaldaga joatkkaskuvlla dásis.

Oahpahussuorggis leat:

- 19 joatkkaskuvlla main leat sullii 5500 oahppi jahkái ja sullii 1500 bargi.
- Fidnofágaoahpahus ealáhusain mas leat sullii 1000 fidnooahppi.
- Oahpahus sullii 1000 rávisolbmui jahkái.
- Dakkár mánaid ja nuoraid oahpahus mat leat divššus sosiála ja medisiinnalaš ásašusain.
- Giddagasas čohkkájeaddjiin oahpahus.
- Pedagogalaš psykologalaš bálvalus ovtta suohkaniin. Sierra bálvalus Romssa gávpogis.
- Čuovvolanbálvalus, mas lea ovddasvástádus addit fálaldaga nuoraide geat eai geavat vuoigatvuodaset oažžut joatkkaskuvllaoahppu.

Oahpahusetáhtas ledje 2004 30 bargi ja dat hálddašii sullii 763 miljon ruvdnosaš bruttobušehta ja sullii 648 miljon ruvdnosaš nettobušehta.

Romssa fylka galgá leat Norgga njunuš oahpahus- ja gelbbolašvuodafylka. Das čuovvu earret eará eanet IKT-áŋgiruššama oahpahas. 2004 ožžo buot joatkkaskuvllaid oahpaheaddjit iežaset mátkedihtora.

Dehálaš váikkuhangskaoapmi Romssa fylkka skuvllaid buoridemiid leat atnui váldit ođđa teknologijja. 2004 mii fuolaheimmet ahte buot bargit skuvllain ožžo dihtora dušše iežaset geavahussii, ja dat leat eaktun jus oahpaheaddjit galget addit oahppiide buori oahpahusa ođđa teknologijain. Dál mii geahččalit oažžut dihtoriid eanet oahppiide, dadjá fylkkaráđđi Roger Ingebrigtsen.

2004 leat geahččalan luokat mátkedihtoriid buot oahppiide muhtun luohkain fylkkas. Mánŋa doaimbajuvvot leat čadahuovvon vai gelbbolašvuodta lassánivččii nu ahte sáhtášii láchčit vejolašvuodaid eanet pedagogalaš IKT-geavaheapmai. Skuvlajagi 2003/2004 oassálaste 159 oahpaheaddji lasseoahppokursas LærerIKT.

Breivang joatkkaskuvla lea ceagganeamen

Breivang joatkkaskuvla sierra dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid ja hábmenfágaid oahpposurggiiguin váldá 2005 čavčča mielde atnui áibbas ođđa skuvlaviesu mii lea heivehuvvon dán oahpahanvugiid gáibádusaide ja oahpahasarenaid gáibádusaide. Ođđa viesu lea guovddážiš Grønnåsen skuvlla, Grønnåsen girku ja čadajohtinviesu gaskkas.

Viesu ekonomalaš rámma lea 136 miljon ruvnnu. Skuvlaviesu láhtteviidodat lea 7658 m² ja dat lea rehkenastojuvvon leat oahpahasfálaldahkan 324 oahppái ja 55 bargái. Nannen dihtii oahpposurggiid fágalaš birra galget Sáljnárŋga joatkkaskuvlla dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid ossodat ja Breivika joatkkaskuvlla vuoktačuohppiid ossodat sirdojuvvot ja šaddat dán ođđa skuvlla oassin.

Viesu hámi lea skuvlla pedagogalaš vuoddu mii mearridan earret eará vuhtiiváldá oahppiid árjjalmahtti bargovugiid, teambarggu ja rabasvuoda. Breivang šaddá kompákta skuvla man oktasaš osiin lea oktavuodta olles viesuin ja man guhkes feaskáriid sajis leat molssaevttolaš oahpahasarenat nu mo ovdamearkka dihtii gallerijat “oahpahasbalkonjaiguin”. Viesu sáhtá mánŋga láchkai geavahit ja dat lea oalle “čadačuovgi” nu ahte olmmoš sáhtá “oadjut” mii dáhpáhuvvá eanaš lanjain, ja vel ahte geavaheaddjiin lea buorre oktavuodta viesu šiljuin ja viesu lagaš luondduin. Dákkár čadačuovgivohta dahká viesu gelddolaš bargosadjin ja dahká dan arkitektuvrralaččat gelddolažžan oaidnit olggubealde.

Ođđa Breivang joatkkaskuvla sáhtá Romssa fylkka máhttoohcci nuoraide fállat ođđaáigásaš oahpahasbirrasa mas visogovalašvuodta, juohkelágan oahppoanarenat ja lagaš oktavuodta buot skuvlaservodaga oassálastiiguin leat guovddáš čovddasánit.

“ODDA” STANGES JOATKKASKUVLLA GÁRVVISIN GEIGEN

Hárštábadá joatkkaskuvla ja Stanges joatkkaskuvla časko oktii 2001.

Čohkken dihtii buot skuvlla doaimmaid leat 2002 geasi rájes 2003/2004 jahkemolsupmái viiddidan ja ođđasishuksen skuvlaviesuid Stangnes-nammasaš báikkis. Viesuid almmolaš geigen skuvllii lei njukčamánu 16. b. 2004 mas maiddái ledje dát oassálastit: fylkkaráđđi Roger Ingebrigtsen, fylkkaráđđi Jan Solheim (oahpahusjuhkosa ovddeš jodiheaddji), fylkka oahpahushoavda Svein Hepsøe, fylkka हुksenhoavda Jan Hille, veahkkefylkkaohpahushoavda Figenschou, arkiteavttat, prošektejoavku, huksejeaddjit, oahppiidráđi ja bargiid ovddassteaddjit ja eará bovdejuvvon guossit.

Breivika – okta eanemus ođđaáigáseamos skuvllain riikkas

Ođđa viessu ceaggana čábbát ovttasdoaimmadettiin ovddeš skuvlaviesuin. Govvideaddji: Melissa Gotliebsen

2004 álge viiddidit ja nuppástuhttit Breivika joatkkaskuvlla. Go skuvllat álget, de galgá ovddeš Romssa gávppoga koahkka- ja stueartaskuvla fysihkalaččat sirdojuvvot Vestregatas ođđa lanjaide Breivikai.

Dainna viiddidemiin maid dál leat čadaheamen, šaddá Breivika joatkkaskuvla okta eanemusat ovdánan skuvllain teknihkalaččat riikkas. Stivrenvuogádat mii galgá stivret áibmomolsuma, čoaskudan- ja liggenvuogádagaid ja lohkkadanvuogádagaid leat hui ovdánan. Gáiddusliekkas fievrriduvvo čáziin Breivika gáidduslugginguovddázis.

Ođđa hotealla- ja biebmóávnnasossodat oazžu eanet ollásit rustejuvvon kievkkana, restauráŋga, auditoria čájehankievkkaniin ja moadde geahččaladdankievkkana. Skuvla oazžu ođđa, stuorra girjeráju ja stuorra kantiinna mii lea ráhkaduvvon oahppiid lassánanmuniin.

Huksenáigodat ii noga vel geassái. Guokte gearddi lassin vel mas galget leat dearvvašvuoda- ja sosiálafáгат ja mediat ja gulahallan, galget lanjastuvvot boahhte skuvlajagi mielde. Dušše viessu ii atte skuvlla. Skuvlla bargit leat ráhkkanahhtimin dávggas skuvlaárgabeaivvi mii galgá leat heivehuvvon fysihkalaš viesuid hápmái. Ovttas čeahpes bargiiguin juohke dásis orru Breivika šaddamin geasuheaddji ja ođđaáigásaš skuvla.

Dihtomielaš bargguin caggat oahppiid heaitimis

Ollusat min oahppiin joatkkaskuvllain heitet gaskan skuvlajagis. Dát lea stuorra váttisvuohta ovttaskas olbmuide, bearrašii ja servodahkii. Heitin ja jávkan vulget dávjá seamma sivas. Go oahppit heitet skuvllas, de dahket dan dávjá dannego sii leat leamaš nu ollu eret.

SMS-oktavuohta

Buot Romssa fylkka joatkkaskuvllat rahčet geahpedit oahppiid heitima. Høgtun joatkkaskuvla lea okta dain skuvllain geat leat bargan vuđolaččat heitinčuolmmain. Skuvllas leat čeahpes gulahallanoahpaheaddjit geat geavahit áiggi veahkehit daid oahppiid geain lea miella heitit.

Ovttasbargu ráđdeaddiin pedagogalaš joavkkuin, dearvvašvuodadivššáriin, internáhtain ja fuolaheaddjiiguin vuoruhuvvojit hui dehálažžan. Hálešteamit ja telefuvdnahálešteamit geavahuvvojit dieđusge jus dat leš vejolaš. Go formála kanálat eai veahket, lea skuvla ja internáhta geahččalan nuoraid iežaset gulahallangaskaomiid: geavahit teakstadieđáhusa.

Muhtun oahppiide lea álkit gulahallat teakstadieđáhusain go telefuvnnain dahje guovttá gaskan oahpaheaddjiin, ja mis leat mánga ovdamearkka das ahte nu mii leat lihkestuvvan. Teakstadieđáhusat eai dieđusge sáhte buhttet eará kanálaid, muhto berrejit geavahuvvot lassin. Deháleamos lea nu johtilit go juo vejolaš gulahallagoahtit guoskevaš oahppiin.

Eastadeaddji váhnenoktavuođat

Orru leamen jáhkkimis ahte buoret oktavuohta gaskal skuvlla oahppiid gulahallanoahpaheaddji ja oahppiid fuolaheaddjiid sáhttet váikkuhit heitima vuostá. Sálnjárgga ja Beardogoržži joatkkaskuvllaid huksenfága vuodđokurssa oahppiid fuolaheaddjit leat danne bovdejuvvon oassálastit proševttas *Eastadeaddji váhnenoktavuođat*.

Skuvllat ásahedje sierra konferánsasaji gulahallanoahpaheaddjiide ja fuolaheaddjiide gos besset gulahallat dihtoriin ja Interneahain. Fuolaheaddjit ožžo priváhta e-poastakonto. Áigumuš lei ahte oahpaheaddji ja fuolaheaddjit galge doallat oktavuođa ja lonohallat juohke vahkus áššáigulli dieđuid oahppi skuvlavázzima birra. Jeavddalaš gulahallamiin sáhtta ovttas álggahit doaimbijuid bokte árrat, jus oahppi orru boasttu guvlui mannamin. Nu lea ge vejolašvuohta caggat dan mii dagaha heitima skuvllas.

Vaikko vel unnán váhneamat/fuolaheaddjit oassálastet ge proševttas, de orru leamen vuodđu čuoččuhit ahte dán vuogi mielde leat vejolašvuođat maid berrešedje ovddidit viidáseappot ja danne maiddá SMSain molssaevttolaš ja jeavddalaš oktavuohtan gaskal skuvlla ja ruovttu.

DUHPÁTKEAHTES SKUVLLAT

Fylkkaráđdi gildii borgguheames Romssa fylkka joatkkaskuvllain borgemánu 1. b. 2004. Gielddus guoská buohkaide, sihke oahppiide ja oahpaheaddjiide.

Seamma beavvi rájes čuodjá ortnetnjuolggadusaid § 4-d ná:
Duhpátgeavaheapmi vahágahtta, ii ge geasge leat lohpi borgguhit, snuvssaid geavahit dahje eará duhpátbuktagiid geavahit skuvlla visttiin ja olgobirrasis dahje lanjain maid skuvla láigoha.

Nuoraid psykikalaš dearvvašvuoda suodjaleapmi

Mánngas eai vuolgge buoril psykologa lusa. Dávjá dat lea vel váddásat nuoraide dan byrokratiija geažil, man bokte sii fertetit sihtat veahki. Dál sáhttet nuorat oázžut veahki hui fargga almmá mohkkás vuolggahandagaldumiid haga.

Pedagogalaš-psykologalaš bálvalus joatkkaskuvllaoahppu várás (PPB JSO várás) Romssa gávppogis dagai 2004 giđa šiehtadusa Nuoraid dearvvašvuodastašuvnnain, Tvibit.in, ja Romssa universitehta psykologijainstituhtain ráhkadii vuogádaga man ulbmil lea suodjalit nuoraid psykikalaš dearvvašvuoda. Dán prošeavtta gohčodedje *Psykhjelpen*.

Psykhjelpen lea vuolleceahkkefálaldat, gosa nuorra olbmot sáhttet váldit oktavuoda dakkár vuosttašlinnjábálvalusain, gos barget studeanttat geat fargga leat geargamin psykologijaoahpuineaset. *Psykhjelpen:s* leat lanjat Nuoraid dearvvašvuodastašuvnnas Tvibit:s. Dáppe eai leat guhkes vuordinlisttat. Nuorat ožžot háleštanáiggi hui johtilit.

Ovdan bođii hui fargga ahte lei stuorra dárbu dakkár veahkkái, maid Tvibit sáhtii fállat. Golbma studeantta addet fálaldaga geain lea váldohárjehallan joatkkaskuvllaoahpahus pedagogalaš-psykologalaš bálvalusas, ja psykologa Trond Bruun-Hanssen lea sin fágalaš bagadalli. *Psykhjelpen* lea juo dovddus fálaldat Romssa gávppoga nuoraide, áinnas dannego buot gávppoga nuoraidskuvllaid 10-luohkkálaččat bovdejuvvojit beaivelahkki diehtjuohkinčoahkkimii Tvibit:i.

Nuorat geat bohtet dearvvašvuodastašuvdnii, leat iešguđetlágan váttisvuodát ja háleštandarbbut. Dat sáhttet leat gaskavuohta iežas rupmašii, seksualitehta, iežasvahágahttin ja váttis gaskavuođat váhnemiidda, oahpaheaddjiide dahje nuppiid ovttahkásaččaide. Earát fas dárbbasit dušše duodastuvvot ahte lea áibbas lunddolaš jurddašit daid jurdagiid mat sis leat.

Vuosttaš gearddi leat nákcen oaččohit áigálii formálalaš ovttasbarggu gaskal Romssa universitehta, Romssa suohkana ja Romssa fylkkasuohkana nuoraid várás geat juo leat min ulbmiljoavkkus. Dát ovttasbargu dahká vejolažžan vuolleceahkkefálaldaga nuoraid eavttuid vuodul.

OAHPOMÁTKKIT MOVTTIDAHTTET OAHPAT

Riikkaidgaskašepmi deaivvadeapmi lea Kongsbakken joatkkaskuvlla dehálaš ángiruššansuorgi. Skuvla leat mánngaid jagiid leamaš searvevuodaskuvllat Ruoššas (Murmánkkas), Duiskkas (Lauingenis Bayernis) ja Ránkkas (Nice:s). Ođas velá dán jagi rájes Eaŋgalánddas (Worcesteris).

Kongsbakkenis lea mánngaid jagiid vásáhusat oahpaheaddjiid- ja oahppiidlonohallamis, muhto lea álot veahá gelddolaš váldit vuostá ođđa ovttasbargoguimmiid, muitala

oassodatjodiheaddji Ole Gorseth. Kongsbakkena vuosttaš guossit Worcesteris fitne guovvamánus, ja dohko vulget guossit njukčamánus.

Gorseth muitala ahte sii skuvllaid galledemiid oktavuodas välljejit čájehit Romssa gávpoga iešguđet beliid ja addit dieđuid Norgga skuvlavuogádaga birra.

Skuvllas ledje 2004 maiddái guossit Murmánsskas ja Lauingenis. Dan lassin fitne Kongsbakkena oahppit ja oahpaheaddjit mátkkošteamin. Njukčamánus fitne ránskkagiela-oahppit čiekŋudankursa Pariissas, Lyonis ja Nice:s. Duiskkagiela čiekŋudankursaoahppit fitne Lauingenis, ja ruoššagiela oahppit fas gallededje Murmánsska.

Kongsbakkena oahppit oaivvildit ahte oahppomátkkit váikkuhit ahte eanet oahppit välljejit čiekŋudit gielaide. Go oahppit fitnet dákkár mátkkiin, de sii čatnet odđa ja bistet oktavuodaid ovttahkásaččaiguin.

Gelddolaš riddoturisma ovttasbargu Skiervvás

Dovddus “guolástanmeaštir Eanгалánddas eret”, Bob Nudd, lei skuvlafatnasa fárus ja sus lei stuorra vásáhus Láhppemearas.

Eanгалas ja duiskka turistaealáhusa lágideaddjit rábmojit buori ovttasbarggu Skiervvá joatkkaskuvlla ja Skiervváid báikkálaš oaggunturisma lágideaddjiiguin. Lea juo ráhkaduvvon filbma dán guovllus, ja guovllu birra lea ollu muitaluvvon stuorra mearraoaggunmagasiinnain. Dan lassin leat guokte oahppi leamaš mielde márkanastinmátkkis Eanгалándii.

2004 giđa oáččui Skiervvá joatkkaskuvla doarjaga fylkkasuohkana ealáhusfoanddas geahččalan ja ovddidan dihtii jahkásaš *Riddo- ja oaggunturisma* oahpahusfálaldaga báikkálaš ealáhuseallimiin ovttas.

Oahppofálaldat galgá čatnat turistaealáhusoahpahusa oktii árbevirolaš guolástusoahpahusain. Nuorat galget oaidnit vejolašvuodaid go ovttasta riddoturisma árbevirolaš guolástusealáhusa áddejumiin ja máhtuin. Oahpahus deattasta dehálažžan ovttasbarggu gaskal buohkaid geat geavahit riddo- ja guolástusressasaid. Turistaealáhus fállá hárbhallisajiid ja váldá oahpahusas oasseovddasvástádusa. Skiervvás leat Skjervøy Fiskecamp ja Hotell Maritim mat leat dorjon proševtta ovttas dakkár riikkaidgaskasaš oassálastiin go Anglers World Holidays ja North Atlantic Tours. Eará báikkálaš oassálastit Davvi-Romssas leat maiddái čatnasan prošektii.

Čuovvoleapmi

Riddu ii leat dušše guolli. Luondu, lottit ja mátkevásáhusat leat seamma stuorra oassi ridduheivvehuvvon mátkeealáhusas. Skiervvá joatkkaskuvla lea bovdejuvvon viidásat ovddidit mátkeealáhusfálaldaga ovttas Skjervøy Fiskecamp:in ja riikkaidgaskasaš mátkedoaimmaheaddjiiguin. Ná sáhttet oahppit ja fágaoahpaheaddjit olles áigge čuovvut mielde mo riikkaidgaskasaš mátkeealáhus ovdána

HUTKKÁS NUORAT RIIKKAS NUBBIN BUOREMUSAT!

Nuoraidfitnodat Wetware Sálašvákki joatkkaskuvllas šattai nubbin buoremussan hutkkás buvktaga ovddas Nuorraidfitnodagaid Norgga Meašttirgilvvuin mat lágiduvvojedje giđdat 2004 Ungt Entreprenørskap olis, ja dat čalmmustahtii Romssa fylkka hutkkásfylkan!

Seamma fitnodat vuittii vuosttaš bálkkašumi seamma kategoriijas Romssa fylkkameašttirgilvvuin guovvamánus. Dás vuittii “Ubegrensa Media“ Breivika joatkkaskuvllas árvvolaččamus bálkkašumi – go šattai buoremus nuoraidfitnodahkan. Seamma fitnodat oassálasttii NM:in ge Romssa fylkka ovddasteaddjin. Oktiibuot 37 nuoraidfitnodaga ja 182 oahppi oassálaste fylkkameassus, gos sii gilvaledje 8 iešgudet kategoriijas. Eanet go 30 ealáhuseallima ovddasteaddjit ledje juryin. Dutkan duodašta buriid bohtosiid Ungt Entreprenørskap:s. Geat ovdal leat čadahan jurddašanvuogi Ungbedrift, lea 20 % ahkejoavkkus gaskal 25 ja 34 jagi álggahan iežaset fitnodaga. Dábálaš álggahanproseanta lea njeallje.

Riikkaidgaskasaš oahpahuš Vuotnabađas

Fargga ožžot Davvi-Norgga nuorat fálaldaga váldit riikkaidgaskasaš joatkkaskuvlla-oahppu. Vuotnabađa joatkkaskuvla lea ožžon 875 000 ruvnnu ealáhussii heivehuvvon ovddidandoaimmabijuid prográmmastivrras ovddidan dihtii *International Baccalauréate* golmma jagis.

Viimmat beassat ráhkadit IB-fálaldaga, International Baccalauréate, maid mii beassat álggahit 2007 čavčča ja maid mii sáhttit fállat riikkaosii nuoraide, dadjá duhtavaš rektor Margoth Hovda-Lien, gii lea rahčan oažžut dán fálaldaga 1996 rájes.

Skuvlafálaldat lea guovttejáhkaš ja lea dábálašfágaid vuoddokurssa joatkkan. Oahpahuš lea eaŋgalasgillii, ja oahppit ožžot fágalaš čiekŋudeami sihke realfágain, servodatfágain ja gielain. Máttá-Norggas lea 15 joatkkaskuvllas IB-fálaldat ja livčii gal áigi ahte Davvi-Norgga nuorat ge beasašedje váldit riikkaidgaskasaš joatkkaskuvllaoahpahuša.

IB-fálaldat lea máilmmiviidosas fálaldat mii addojuvvo 1488 skuvllas 115 riikkas ja mii lea hui máinnolmas riikkaidgaskasaš universitehtain ja allaskuvllain.

Mii háliidit ráhkadit fálaldaga ovttas ealáhuseallimiin mii boahte áiggi sáhtta sihkkarastit allagelbbolaš bargiid riikkaosii eksportaealáhussii, lohka Hovda-Lien. Mii hástalit nuoraid geain leat attáldagat ja bargomokta, vai sii juvssašit gelddolaš hástalusaid Davvi-Norggas.

Lokten čuvgehusa sámi kultuvrra birra

Dál leat čadahan vuosttáš jagi áŋgiruššamis *Sámi kulturoahppu Romssa fylkka joatkkaskuvllain*. 2004 lei pilohttajahki dán guovtti jagi áŋgiruššamis ahte buot oahppit Romssa fylkkas ožžot vuodđodieđuid sámi diliid birra. Ulbmil čuožžu Sámedikki ja Romssa fylkkasuohkana ovttasbargošiehtadusas.

Pilohttajagis leat joatkkaskuvllat leamaš dehálaš arenat geahččalit málliid ja fágalaš vuogádagaid mat čatnasit dan váldoulbmilii ahte buot oahppit galget oahppat sámi kultuvrra birra.

Prošeakeaskuvllat leat:

- Sjøvegan vgs / Vuotnasiidda js
- Skánland vgs / Skániid js
- Nordreisa vgs / Ráissa js

Fálaldat oahppiide

Vihitta joatkkaskuvlla leat addán sámi kulturoahpahuš fálaldaga välljenfágan ja oahpposuorgefágan skuvlajagi 04/05. Skániid joatkkaskuvla lea addán sámi kulturoahpahuš gáiddus välljenfágan. Dat mearkkaša ahte buot oahppit buot Romssa fylkka joatkkaskuvllain sáhttet välljet sámi kulturoahpahuš välljenfágan ja oazžut gelddolaččat oahpahuš neahta bokte mii lea heivehuvvon oahpahušvuogádagain ja oahppiideivvadeimiid bokte.

Sámi kulturoahppu oahpposuorgefágan lea ovdal fálljuvvon dušše Sis-Finmmárkkus sámi joatkkaskuvllain. Fága addá vuđolaš oahpisteamisámi kultuvrii ja servodahkii. Sámi kultuvra fálljuvvo maidái välljenfágan ja oahpposuorgefágan skuvlajagi 2005/06.

Fálaldat oahpaheaddjiide

Leat čadahuvvon doaibmabijut dáhkidan dihtii oahpaheaddjiid gelbbolašvuoda oahpahit sámi fáttáid. 16 oahpaheaddji leat čadahan áššáigullelaš lassioahppu universitehta dásis, ja ovdal skuvlajagi loahpaheami leat 100 fágaoahpaheaddji čadahan fágiiheivehuvvon lasseoahppu dán suorggis.

Buot skuvllat galget oassálastit áŋgiruššamiin

Čavčča rájes galget buot joatkkaskuvllat oassálastit áŋgiruššamiin juksan dihtii dan ulbmila ahte ii oktage oahppi galgga beassat Romssa fylkka joatkkaskuvllain almmá vuodđomáhtuid haga sámi dilálašvuodaid birra.

SÁMI ÁLBMOTBEAIVVI ČALMMUSTAHTTIN

Ráissa joatkkaskuvla lei välljejuvvon leat sámi álbmotbeaivvi váldo čalmmustanbáikin Romssa fylkkas 2004. Dat vulggii das go skuvla lea fállan sámegeiela oahpahuš 1988 rájes ja lea dál Romssa fylkkasuohkana sámegeiela resursaskuvla. Ráissa joatkkaskuvla addá buot

dásiin sámegeiela oahpahusa ja gáiddusoahpahusa eará skuvllaide. Skuvla fállá gáiddusoahpahusa eará joatkkaskuvllaide guovtteguvlui doaibmi jietnagovvastudioin ja internehtain. Skuvla fállá maid suomagiela nubbingiellan ja addá gáiddusoahpahusa dán fágas eará skuvllaide.

Sámi álbmotbeaivvi prográmmas ledje dievva iešguđetlágan doaimmat, ja gulaheaddji lei oahppiidráđi jođiheaddji Marit L. Malin. Almmolaš doalut álggahuvvojedje Sámisoga lávlagiin ja lávluma jođihii sámi lávlunjoavku. Rektor Mikkel Anders Bongo sávai buresboahtima, ja fylkkaráđđi Roger Ingebrigtsen, Ráissa suohkana sadjásaš sátnajođiheaddji Terje Olsen ja sámediggeáirras Svein Pedersen celke dearvvuođaid Romssa fylkkasuohkanis, Ráissa suohkanis ja Sámedikkis. Muđui ledje olles beaivvi iešguđetlágan lágideamit nu mo diktalohkan, máinnasteapmi, juoigan, njoarosteapmi, ovdasáгат, čájáhusat ja musihkkalágideamit.

Romssa fylka ángiruššá dearvvašvuoda- ja sosiálafágain

Menddo uhccán fágabargit oahpahuvvojit suohkaniid dikšo- ja fuollasuorgái. Lagabui 2020 sáhttet váilut 30 000 veahkkedivššarat ja fuollabargit.

Nuoraid geasuheapmi

2004 čadahii Romssa fylkkasuohkan prošeavtta geasuhan dihtii eambbo oahppiid válljet dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid joatkkaskuvllaoahppus. Ulbmil lei oáččodit nuoraid beroštit dearvvašvuoda- ja sosiálafágain, ja buoridit fidnobagadusa oahppiide.

Prošeakta ollašuhthtojuvvui ovttasbargguin gaskal Romssa fylkkasuohkana, Fylkkamánni, Suohkaniid oahpahuskantuvrra, Fágalihtu ja Davvi-Norgga Universitehtabuohcceviesu. Prošeakta attii 9. ja 10. luohkkálaččaide vejolašvuoda geahččalit livččii go dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid oahpposuorgi sin miela mielde.

Geahččalanfálaldat addojuvvui golmma prošeaktaskuvllas Beardogoržži, Breivang ja Rá joatkkaskuvllain. Nuoraidskuvlla oahppit eai čohkkán dušše skuvlabeaŋkkas. Sii besse geahččalit bargat buohciidviesus, ásodatčohkiin ja mánáidgárddiin.

Muhtun oahppit vásihedje ahte dát oahpposuorgi mas sii eanemusat beroštedje, ii lean nu mo sii ledje jurddašan, ja earát fas ožžo duodaštusa ahte sii ledje gusto válljen riekta. 71 oahppi 12 iešguđet nuoraidskuvllain leat leamaš joatkkaskuvllas ja bargogeahččaleamis.

Geasuhanfilmma ráhkadeapmi

Oassin oáččohit eanet fágabargiid ráhkaduvvui geasuhanfilbma mii galggai čalmmustahttit dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid oahpposuorggi. Filmmas deaivat nuorra fágabargiid dahje joatkkaskuvllaoahppiid geat juhket dieđuid fitno dahje oahpuid birra. Veahkkedivššár- ja fuollabargioahput čalmmustuvvojit oktan dakkár geasuheaddji nuoraidoahpuiguin nugo mánáid- ja nuoraidbargioahpuin ja ambulánsabargioahpuin. Nuorra fágabargit/oahppit filbmejuvvojit sihke bargodilis ja asttoáiggis. Ulbmil lea čájehit ahte čaffás nuorat dat válljejit dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid.

Rávisolbmuidoahpahus 2004

Rávisolbmuidoahpahusas leat leamaš ollu doaimmat. Leat árvvoštallan sullii 370 olbmo duohtamáhtu, ja dan vuodul leat ásahan 230 kursasaji fidnofágaid oahpposurggiide gosa eanemusat válljejit dearvvašvuoda- ja sosiálafágaid. Eanaš kursasajit leat biddjojuvvon fylkka njealji OPUS-ossodaga oahppobájiide. Joatkkaskuvllat lágídit fágalaš sisdoalu oahppobádjái, ja jagi 2005 álggus ledje guhitta joatkkaskuvllas dákkár doaimmas.

Inger Bunes lea okta dain rávisstudeanttain geat čadahedje joatkkaoahpuset 2004. Dohkkehuvvon duohtagelbbolašvuodain son oáččui fáldadaga váldit veahkkedivššároahppu Romssa FSF OPUS oahppobájis Hárštá ossodagas.

- Mu mielas vuogádat lei leamaš buorre, sihke duohtagelbbolašvuoda árvvoštallama dáfus ja oahppobáji dáfus mas mun bessen oahppu váldit dan leavttu mielde mii munnje heivii, go mus lei dábálaš bargu dasa lassin.

Oahppobájis mis ledje logaldallamat oktii vahkus, mii barggaimet joavkkuin nu ahte sáhtiimet doarjut guhket guimmiideamet ja ovdánit bargguin, mii beasaimet geavahit PCa ja girjjálašvuoda ja mii oáččuimet bagadeaddjiin veahki go mii dan dárbbasaimet. Dat lei mielastan hui buorre, muitala son.

Bátndearvvašvuoha

**Kultuvrra ja dearvvašvuoda fylkkaráddi:
Synnøve Søndergaard (BB).
Etáhtahoavda: Endre Dingsør**

Romssa fylkka almmolaš bátndearvvašvuodabálvalusas leat 5 bátndearvvašvuodaguovllu (Romssa gávpot, Hárštá, Gaska-Romsa, Davvi-Romsa ja Davvi-Norgga gelbbolašvuodaguovddáš), maid okta bajitbátnedoavttir jođiha.

Bátndearvvašvuodabálvalusas leat fáldadagat mánáide ja nuoraide vuollil 20 jagi, psyhkalaš doaibmahehttejuvvon, boarrásiid joavkkuide, guhkesáiggi buohcciide ja bargonávccahemiide. Dan lassin galgá almmolaš bátndearvvašvuodabálvalus čadahit eastadeaddji doaibmabijuid buot álbmogii buorrin.

Dál leat 24 bissovaš doibmii klinihka, 2 sierraklinihka, 2 buohcciviessoklinihka ja 4 johtti klinihka ja daidda lassin vel Davvi-Norgga bátndearvvašvuodabálvalusa gelbbolašvuodaguovddáš mii lea Romssa gávpogis. Guovddáš ásahuvvui 2003 ja fállá 5

spesialistabálvalusa ja vel oalulortopediija gáiddusoahpahusa. Romssa gávpogis, Gaska-Romssas ja Hášttás lea organiserejuvvon bátnedoavttirvákta.

Bátnedearvvašvuodabálvalusas leat 214 jahkedoaimma 2004, ja hálddašii su. 114 miljon ruvdnosaš bruttobušehta ja su. 75 miljon ruvdnosaš nettobušehta.

Rahpan bátnedoavttiroahppus

Romssa universitehta bátnedoavttiroahpahas rahpan lea riikkaoasi illubeaivi. Mun lean hui ilus go ovddosoidni fylkkapolitiikkarat ja eará ángiris berošteaddjit manážassii oidnet iežaset barggu lihkostuvvan, dajai fylkkaráđdi Synnøve Søndergaard dearvvahansártnistis odđa studeanttaide.

Oahpahas- ja dutkanministtar Kristin Clement rabai oahpahusa almmolaččat, ja dearvvašvuodaministtar Ansgar Gabrielsen sávai oahpahussii buresbohtima. Goappašagat rámiideigga fylkkasuohkana rolla proseassas. Dán guovtti stáhtaráđi lassin ledje sámediggepresideanta, fylkkasátnejođiheaddji, universitehtanjunnožat ja 200 guossi bohtán rahpamii.

12 studeantta besse oahpahussii čakčat, ja studeantalohku galgá dađistaga goargnut njealljelohkái 2007. Oahpahas bistá 5 jagi ja addá odontologiija mastergráda. Oahpahas leat ovddideamen medisiinnalaš fakultehtas ja dat organiserejuvvo sierra instituhttan – klinihkalaš odontologiija instituhttan. Oahpahas lea plánejuvvon sierra mállen mii čalmmustahtta ekologalaš ollislašvuoda jurddašeami. Klinihkalaš oahpahas galgá leat almmolaš bátneklinhkain miehtá riikkaoasi.

Etáhta čalmmustahtta dán jagi mángga gelddolaš proševttaid. Dás leat dat guovtti hutkámusa lagat čilgejuvvo:

Ozonprošeakta 2004

Bátnedoavttir Lene Perregaard Bearddus lea boktán beroštumi proševttainis Fágaidrastideaddji ovttasbargu mii galgá ovddidit álbmoga bátnedearvvašvuoda. Son lea oahpu váldán Akershusa allaskuvllas gos son lea ráhkadan dagaldumiid dasa mo geavahit ozondivššu Bearddus. Ulbmil lea ahte Bearddu bátneklinhkka galgá rievdaduvvot dutkanklinihkkan ja galgá bargat oalgálagaid odđa bátnedoavttiroahpahasain Romssa gávpogis.

Ollusat ballájit go oidnet bátnebovrre. HealOzone-dikšu leat oanehaččat čilgejuvvon dakkár ahte ozongássa geavahuvvo goddit bakteriaid. Dasto geavahuvvojit divššodit čolgga minerálaid buoridit ja nannet báni. Divššus ii dárbbas bovret, ii ge dat bávččat eai ge das leat negatiiva liigeváikkuhusat.

Vuoruheamit Lene proševttas leat leamaš:

- Daid pasieanttaid dikšun, geain lea demeansa ja geat leat leamaš buohcciviesus guhká
- Bátnegalmmisteami dikšun
- Ruohtaskariesa dikšun

- Emálljakariesa dikšun
- Hui čiekŋalis kariesa dikšun
- Odontofobiija (bátnedoavttirbalu) dikšun

Romssa fylkka almmolaš bátnedearvvašvuodabálvalusas fállujuvvo vuos ozondikšun dušše Bearddu ja Hansnesa bátneklinihkain.

Čáhceprošeakta addá dearvasat bániid Rivttágis

Somá lea leamaš álggahit barggu man ulbmil lea geahpedit mánáid ja nuoraid sohkargeavaheami, dadjá Astrid Nikolaisen – bátnedivššár gii lea Rivttága čáhceprošeavtta vuolggahan.

Hárstá bátnedearvvašvuodaguovllu 2003 jahkediedáhusas čájeha ahte Rivttága mánáin lei fuonimus bátnedearvvašvuohta eará suohkaniid mánáid ektui. Son anii dan unohassan ja válddii oktavuoda suohkana dearvvašvuodadivššáriiguin ja jearai manne dilli nu lea. Go sivaidd ledje duodaštan, de sohpe ahte sii geahččalit oaččohit mánáid ja nuoraid juhkat unnit suvra- ja sohkarjuhkosiid.

Skuvla lei okta ángiruššansurggiin, ja fágaidrasttideaddji ovttasbargu gaskal almmolaš bátnedearvvašvuodabálvalusa, suohkana ja váhnenlávdegotti mii dagahii ahte bidje čázi galbmodahttin- ja buhtistanrusttega goappašiid vuoddoskuvllaide. Dan lassin skenkkii Rivttága penšonistasearvi bistilis erenoamášbohtaliid buot oahppiide ja bargiide. Rivttát šattai okta dain vuosttaš skuvllain Romssa fylkkas, main lea čáhceautomáhtat.

Bátnedivššár Astrid Nikolaisen oažžu ollu buriid áššáiguoski dieđuid váhnemiin ja skuvllain. Olbmot leat *jurddašišgoahtán čázi*; eai šat vuvdojuvvo sohkkara sisdoalli meierijabuktagat ruhtadan dihtii skuvlamátkkiid ja dakkáraččaid. Oahppit ávžžuhuvvojit ahte eai váldde njálgáid unnit mátkkiide ja doaluide. Dan lassin oaidnit dál ahte čáhceprošeakta viidána, dannego bohtet jearaldagat sihke ránnjáfylkkain ja Romssa fylkkas eará suohkaniin geat háliidit dahkat nu go Rivttágis.

Kultuvra

**Kultuvrra ja dearvvašvuoda fylkkaráđdi: Synnøve Søndergaard (BB).
Etáhtahoavda: Nina Chr. Badendyck.**

Kulturetáhta lea bures gulahallan dávvirvuorkáiguin mannan jagi. 2004 mii leat erenoamážit čalmmustahtán kulturnett Troms ja sámii siidduid.

Kulturpolitihkka galgá addit Romssa fylkka álbmogii eanet eallinkvalitehta

- vejolašvuohta árjjalaš kulturoassálastimii
- buriid ja máŋggabealat kulturvásáhusaid
- vejolašvuohta eallit rumašlaččat árjjalaš eallima
- áimmahuššat oktasaš kulturárbbi
- vejolašvuohta ođđahutkamiidda ja ovddidemiide
- lásihit máhttu ja áddejumi
- vejolašvuođat ovddidit kulturealáhusaid

Fylkkasuohkan lea aktiivvalaš eanaš kultursurggiin, kulturásahusaid eaiggádin, dehálaš prošeavttain ja doaimmaid ruhtadeaddjin, ráđdeaddin ja suohkaniid ovtasbargoguoibmin.

Fylkkasuohkan jodiha Musikk i Troms (Hárštás), Girje- ja kulturbusse (Hárštás/Lulli-Romssas), Romssa fylkkagirjeráju (Romssa gávpogis), Kulturnett Troms, Romssa fylkka kultuvrralaš skuvlálavkka ja FYSAK Troms. Fylkkasuohkan lea Romssa fylkka kulturmuutosuodjalusa ovddasvástideaddji eiseváldi.

Sámi neahttabáikkid

Kulturnett Troms/kulturneahta Romsa lea máŋga jagi jorgaladdan fáttáid artihkkaliid ja oddasiid sámegeillii ja bidjan daid min siidduide. Mii gokčat Riddu Riddu-festivála oktanaga dáro- ja sámegeillii.

2004 mii ráhkadeimmet iežamet oassenehta, Sámegeiel siiddu, <http://troms.kulturnett.no/samegeillii>, gosa mii bidjat ođđasiid kulturneahtas mat erenoamážit beroštahttet sámegeielagiid. Neahttabáikkid sisttisdollet maiddái fáddáartihkkaliid sámegeillii ja leaŋkkaid guovdilis sámegeielat neahttabáikkiide. Mii háliidit viidáseappot ovddidit dáid neahttabáikkiid ovtas Finnmárkku fylkkagielddain dán guovtti fylkka oktasaš sámegeielat kultursiidduide. Boahhteáiggi sáhtá dát šaddat vaikko vuodđun ásaht sierra sámegeielat kulturneahta.

Fylkkasuohkan eaiggáduššá Romssa fylkkakulturguovddáža FKF ja lea dáid ásahtaid oasseeaiggát: Hålogaland Teater (Romssa gávpogis), Tromsø Symfoniorkester, Nordnorsk landsdelsscene for dans (Hámmarfeasttas), Nordnorsk Fartøyvernsester (Rivttágis), Nordnorsk Filmsenter (Honnesvágis), Festspillene i Nord-Norge (Hárštás), Bardufosstun (Málatvuomis) ja Lásságámmi (Omasvuonas).

Fylkkasuohkan addá doaibmadoarjaga buot Romssa fylkka dávvirvuorkáide, ja fylkka stuorra festiválaide. Romssa fylkkasuohkan lea álbmotdearvvašvuođa čuovgatoardna.

2004 ledje kulturetáhtas 32 virggi, ja dat hálddašii 112 miljon ruvdnosaš bruttobušehta ja 53 miljon ruvdnosaš nettobušehta.

Daguha fylkkasuohkana dáidaga álbmogii olahttin

Fylkkaráđđi Synnøve Søndergaard atná dehálažžan ahte daid dáidagiid maid fylkkasuohkan oastá, galgá álbmot beassat návddašit, ja danne sus lea ge 200 000 ruvdnosaš bušeahtta odda dáidagiid oastimii. Dan lassin háliida son ráhkadit čájáhusaid mat sáhttet čájehuvvot fylkka joatkkaskuvllain ja girjerájuin. Muhto mii fertet vuos iskat mii mis duodaid leat.

Romssa fylkkasuohkana ja Davvi-Norgga Dáiddamusea ovttasbargošiehtadus fylkkasuohkana dáiddačoakkáldaga dikšumis ja dáiddafágalaš čuovvoleami birra lea šiehtaduvvon bistit golbma jagi geahččalanáigodaga suoidnemánus 2004 juovlamánui 2006.

Šiehtadus galgá gokčat dáid surggiid:

- Fylkkasuohkana dáiddačoakkáldagaid leat logahalloyuvvon dihtorvuđđui, dan ferte muddet ja buohtastahttit Davvi-Norgga Dáiddamusea dihtorvuđuin. Ovdamunni oidnon dutkanbarggu ektui.
- Fylkkasuohkana dáidagiid sáhttet dan láhkai čájehuvvot álbmogii nu ahte NNKM sáhttet luoikkahit govaid fylkkasuohkana čoakkáldagas dárbbu mielde – čájáhusaide mat lágiduvvojit álbmotlaš dahje riikkaidgaskasaš dáiddamuseaid olis.

Čájáhus *Samisk kunst* besse Davvi-Norgga Dáiddamuseas geahčadit cuoŋománus golgotmánui 2004. Dáiddačájáhusas ledje 50 barggu maid 17 dáiddára ledje ráhkadan. Čájáhusa 6 barggu ledje luoikkahuvvon Romssa fylkkasuohkana dáiddačoakkáldagas. Čájáhus lihkostuvai hui bures, ja dan fitne eambo go 9000 olbmo geahččamin.

Kulturbálkkašupmi ja bargostipeanda

Kulturbálkkašupmi ja bargostipeanda

Romssa fylka juohká juohke jagi kulturbálkkašumi ávdnejeaddji/loaiddasteaddji dáiddáriidda dahje earáide geat iežaset bargguin leat leamaš mávssolaččat Romssa fylkka kultureallimii. 2004 oáččui Iver Jåks bálkkašumi. 77-jahkásaš sámi dáiddár oáččui 25 000 ruvdnosaš šeahka ja mázedáiddára Josef Halse barggu “FAL”.

Bargostipeanda

Dasto juohká fylkkaráđđi 100 000 ruvdnosaš bargostipeandda dáiddáriidda. Girječálli Eva Jensen oáččui Romssa fylkkasuohkana bargostipeandda 2004-2005.

Girjjálašvuoda ovddidanbargu

Romssa fylkkasuohkan ángiruššá ovdánemiin olles kulturduovdagis maiddái riikkaidgaskasaš kulturduovdagis. Fylkkasuohkan oassálastá girjjálaš lonohallanprošeavttain ja vuolggaha ja lágida girjjálaš fáaldagaid.

Govvačuollanpárkkas Onegas Petrozavodskkas. Govvideaddji: Aud Tåga

Girjjálaš barentsovttasbargu

Nuorra čállit Barents guovllus lea prošeakta maid Interreg ja Kolarctic dorjot.

Fylkkagirjerádju oassálastá ovttas eará Barentsriikkaid ovttasbargoguimmiiguin. Guovvamánus bovdi Petrozavodskka mánáid- ja nuoraidgirjerádju riikkaidgaskasaš seminárii, mas Romssa fylkkagirjerádju lei bovdejuvvon mitalit Kultuvrralaš skuvlalávkká girjjálašvuoda fálddagaid birra. Vuotnasiidda joatkkaskuvlla skuvlagirjerájobargi ja Giehtavuona suohkana girjerádjohoavda leigga bovdejuvvon fárrui Petrozavodskii.

Kulturlonohallamat leat čadahuvvon girječálliguin ge. Guokte mánáid- ja nuoraidgirječáli Gárjilis gallededje Romssa gávpoga ja Ráissa skuvllaid čakčamánus. Girječáli Nadežda Vasiljeva čállá ruoššagillii ja su teavsttat jorgaluvvojedje dárogillii galledeami oktavuodas. Son háleštii oahppiiguin eaŋgalasgillii. Girječáli Olga Mišina čállá gárjilgillii. Sus lei fárus suomagielat dulka iežas galledemiin.

LitteraTuvra/GirjjálašVuoda

Romssa fylkkagirjerádju lágidii *litteraTuvrra* Ordkalotten-girjjálašvuodafestiválas. Tuvra álggii Polaria luhtte ja loahpai Perspektivet musea gáffádagas. Ledje máŋga girjjálašvuoda bissáneami. Dát ledje merkejuvvon kártii maid oassálastit ožžo. Girječállit Ragnhild Nilstun, Margun Hageberg ja Morten Wintervold oassálaste ja lohke iežaset ja earáid teavsttaid. Susanne Baumgärtel ja Aud Tåga leigga ovddasvástideaddji lágideaddjit. *LitteraTuvra* čadahuvvui oktii vel maŋná čakčat. Golbma oahppi Kongsbakken joatkkaskuvlla drámalinnjás neavttašedje *Vett og uvett* teavstta *I gata*. LitteraTuvra geasuhii ja geardduhuvvo.

Beakkálmas girječálli guossin

Jostein Gaarder galledii Sálašvákki girjeráju lávvordaga ovdalgaskabeavvi čakčamánu 9. b. Eanet go 60 girjjálašvuodaberošteaddji bohte guldalit Aud Tåga Fylkkagirjerájus ja Norgga eanemusat jorgaluvvon girječálli girjjálašvuoda hálesteami. Gaarder doalahii stuorráid ja unniid beroštumi beannot diimmu. Son hálai buot birra stuorra duodalaš áššiid rájes, miellagovvideami birra, nieguid birra ja purpurbruvssa váikkuhusaid birra. Su indu ja jierásmuvvan njoamui guldaleaddjiide, geat ožžo buori girjjálašvuoda ovdalgaskabeavvi – ja olus dáhtto su čálistit dearvvuodaid girjjiidasaset maid sii ledje fárrui dohppen.

Lars Berg

Fylkkagirjerádju almmuhii miessemánus artihkalčoakkáldaga Lars Berg – girječálli, skuvlaalmái ja kulturdáistaleaddji. Artihkkalát leat divoduvvon ovdasáгат Lars Berg-semináras, mii dollojuvvui 2001 Ordkalottenis.

Čáhkát saji lohkama!

Fylkkagirjerádju lágidii vihtta guovllulaš girjjálašvuodagaskkustankurssa girjerádjosiidda ja oahpaheadjiide oktan fylkkagirjeráju ángiruššamin doibmaplána siskkabealde *Čáhkát saji lohkama!* Kurssat biste guokte beavvi ja sistisdollet teorehtalaš lahkaneapmi teavsttaide, girječálliid oahpásmuhttimiid, girjeháleštemiid ja geavatlaš hárjehallamiid jitnosit lohkat.

Kultuvra Romssa fylkkas

Romssa fylkkaráđdi kultuvrras háliida eanet kulturángiruššama. Kultuvra Romssa fylkkas lea Romssa fylkka kultuvrralaš skuvlalávka, Romssa fylkkagirjerádju ja kulturbusse *Bok og kultur på hjul* ollislaš gaskkustanfálaldat. 2004 váldojuvvui dihtujuohkin- ja gierdomátkki lágidanreaidu Ksys atnui. Dan boadusin šattai neahttabáiki www.kulturitroms.no

Dás mii háliidit ovdanbuktit kulturbuvttademiid maid Romssa fylkkasuohkan fállá fylkka suohkaniidda, skuvllaide, kinoide ja girjerájuide. Neahttabáiki lea maid jurddašuvvon ávkkálaš reaidun iešguđelágan ásahusaide, gos sii sáhttet viežžat dárbbášlaš dieđuid. Dás oainnát maiddá geat min ovttasbargoguoimmit leat, ja dán čalmmustahttinjurdaga duogáš lea ahte min mielas lea dehálaš ahte Romssa fylkka fágaovttadagat oktiordnejuvvojit ja geavahuvvojit.

Gaskkustanfálaldaga bokte áigu Romssa fylkkasuohkan gaskkustit buktagiid main leat alla dáiddalaš kvalitehta. Fylkkasuohkan galgá maiddá ásaht ođđa ja dálá kulturfálaldagaid buoret oktiordnenstruktuvrrain fylkkas. Buvttademiin leat mánggat kultuvrralaš ovdanbuktinvuogit ja leat erenoamážit jurddašuvvon mánáide ja nuoraide.

Kultuvrralaš skuvlalávka

Skuvlajagi 2004/2005 oáččui Romssa fylkka Kultuvrralaš skuvlalávka (RKS) ovddasvástádusa bálvalit Svalbárdda. 62% juolluduvvon ruđain Kultur- ja girkodepartemeanttas máksojuvvojit suohkaniidda daid iežaset skuvlalávkaplána vuodul. Buot 25 suohkana leat dál mielde RKSas. Suohkanat ožžot maiddá gaskkustanfálaldagaid ja semináraid/kurssaid dakkár dáiddaovdanbuktinsurggiin go girjjálašvuodas, filmmas, visuála dáidagis ja lávdedáidagis. Romssa fylkkasuohkan lea lágidan ea. ea. sihke čálliidgalledemiid ja čállinkurssaid.

Norsk scenekunstbruk / Norgga lávdedáiddageavaheapmi

2004 searvvai fylkkasuohkan Norsk scenekunstbruk:i mii lea lávdedáidaga gaskkustanortnet Dans- og Teatersentrum/Dánsun- ja Teáhterguovddáža olis, ja nu mávssolaš lasáhus Hålogalándda Teáhterii. Lávedáiddageavaheapmi lea vuodđuduvvon lágideaddjidoarjja-ortnegii šiehtaduvvon ekonomalaš rámmaid siskkobealde. Lágideaddjidoarjja gokčá gitta 1/3 goluin juohke čadahuvvon čájálmasas mii gullá Kultuvrralaš skuvlálavkii. Lávdedáiddageavaheami doarjja leat ovttas fylkkasuohkaniin mielde lassánahttimin guovllu lávdedáiddafálaldaga gaskkustettiin fitnolaš friddja lávdejoavkkuid čájálmasain.

Oappázat Anne Katrine ja Liv Hanne Haugen leaba skuvllaid oáččohan beroštit dánsumis ja jierásmahttán olu olbmuid iežaska dánsunčájálmasain *SØSTRE* ja 28 čájálmasaide leat oktiibuot 3.558 oahppit návddašan. *SØSTRE* lea dánsun- ja loaiddastančájálmas mii ovdanbuktojuvvo dánsuma, musihka, teavstta ja video bokte.

Meir liv laga / Šaddat buorebut

Dán plána meannudedje fylkkadiggi loahpalaččat skábmamánus 2004. Plána deattuha buoret álbmotdearvvašvuoda bajimus ulbmilin vai šattašedje Romssa fylkka álbmogii buorit eallindilálašvuodat. Ángiruššat álbmotdearvvašvuoda lea vuohki juvssahit ulbmiliid, namalassii buoridit fylkka olbmuid dearvvašvuoda, rumašlaš lihkademiid, heavskku ja oadjebasvuoda.

Fylkkaráđđi lea duođas váldán ahte Romssa fylka lea okta ovcci čuovgatoardnafylkkain riikka álbmotdearvvašvuoda barggus. Danne mii ráhkadeimmet ge doaibmaplána mo galggašeimmet viidát geavatlaččat čadahit dearvvašvuodabarggu. Romssa fylkkasuohkan galgá leat suohkanid ja eará oasálaččaid álššaideaddji, mii movttiidahtta Romssa fylkka bargat eanet ja buorebut álbmotdearvvašvuhtii buorin. Doaibmaplána deattuha ahte bargu ferte nannejuvvot buot servodatsurggiin. Álbmotdearvvašvuoda fertejit ovddimusat váldit vuhtii go plánejit guovlluid ja servodaga, ja ovddasvástádus ferte leat dihto sajis. Ovttasbargošiehtadusat ja ovttaráđálašvuolta galget nannet geatnegasvuodaid ja movttidahttit doaibmat.

Doaibmaplána ulbmil lea *Buorre, dearvvaš ja aktiiva Romssa fylka*, ja plánaáigodaga rahčansuorggit galget leat rumašlaš lášmmohallan, borramušdoallu ja friddjavuohta duhpáhis.

Álbmotdearvvašvuoda doaibmabijut galget vuosttažettiin leat mánáide ja nuoraide, joatkaskuvllaide ja sámi ja kvena álbmogiid várás. Viidáseappot galggašedje geahččalit boktit suohkaniid politihkalaš, hálddahaslaš ja fágalaš njunnožiid.

Dehálaš ulbmiljoavkkut leat maiddá etáhtat, organisašuvnnat ja ásašusat sihke almmolaš, priváhta ja eaktodáhtolaš surggiin, lassin mediaide ja olbmuide.

ODDA EAIGGÁTMÁLLE GÁDJU BEARDUGORŽŽITUNA

Bardufosstuna kursa- ja hárjehallanguovddáš, mas leat oktasaš lanjat Idrettens hus:in Rustadhøgdas Málátvuomis, mearkkaša ollu fylkka ja riikkaoasi valáštallamiidda hárjehallanguovddážin ja deaivvadanbáikin.

Juovlamánus 2003 dahkkojuvvui háhkošiehtadus gaskal Norgga Valáštallanlihtu ja Romssa fylkkasuohkana mo viidáset galgá jođihit Bardufosstuna. Oasusearvi vuodduuvvui ođđajagimánu 1. b. 2004, mas RFS eaiggáduššá 49% ja NVL fas 51%. Šiehtadusa dohkkehii fylkkadiggi guovvamánus 2004. Fylkkasuohkan addá jahkásaččeat doaibmaruđaid Bardufosstun/Beardugoržitunii. Dát lea dehálaš doarjja bisuhit dan fáldaga, manin Bardufosstun doaibmá Romssa fylkka valáštallamis.

ČUOVGATOARDNAFYLKKA ÁLBMOTDEARVVAŠVUOĐAS

Sosiála- ja dearvvašvuodadirektoráhta nammadii 2004 Romssa fylkkasuohkana Álbmotdearvvašvuoda čuovgatoardnafylkan. Seammás juolluuvvui 1 500 000 ruvnnu stáhtarudain guovllulaš ja báikkálaš searvevuoda oktiiheivehuvvonbargui fylkka suohkana álbmotdearvvašvuodaráđdeaddi olis, ja maiddái iešgudet álbmotdearvvašvuoda gelbbolašvuoda-, láidestan- ja ovddidandoaibmabijuide.

Romssa fylkkas leat válljejuvvon ovcci čuovgatoardnasuohkana, mat ožžot doarjaga ásahit álbmotdearvvašvuodaoktiiheivehuvvon suohkaniin. Dát leat Beardu, Málátvuopmi, Omasvuotna, Gáivuotna, Ivgu, Báhcavuotna ja Siellat/Rivttát/Loabát. Leat dahkkojuvvon golmmajahkásaš šiehtadusat, mat leat vuodduuvvon FYSAK-searvevuodain dáid viiddideami bokte. Suohkanat galget plánaáigodagas ásahit vihtta álbmotdearvvašvuoda doaibmabijuide mat čatnasit stáhta doaibmabijuide (omd. VÆRøykFRI), doaibmabijuide mat leat ovddiduvvon Romssa fylkkas (FYSAK), gealbudandoaibmabijuide (Grønn reseptveiledere) ja báikkálaš doaibmabijuide maid suohkanat ieža ángiruššet.

Lean hui duhtavaš go min rahčamušat álbmotdearvvašvuodain dán láhkai čalmmustahattojuvvo maiddái birasčuovgatoartna nammademiin, dadjá fylkkaráđdi Synnøve Søndergaard.

VALÁŠTALLANSTIPEANDA GUĐA ATTALDAGALAŠ VALÁŠTALLIIDE

Juohke jagi juohká fylkkasuohkan valáštallanstipeandda nuorra ovdánannávccalaš, álggaheaddji valáštalliide geain leat dakkár alla dássi, ahte sii fertejit guoddit fylkka/riikkaoasi vai besset gilvohallat. Valáštallit fertejit ovddastit Romssa fylkka valáštallansearvvis dahje báhččisearvvis. Stipeanddaiguin Romssa fylkkasuohkan háliida movttiidahttit valáštalliid joatkit ángiruššama šaddat alimusdási valáštallin.

2004 lasihuvvui valáštallanstipeanda 10 000 ruvdnasažžan juohke valáštallái ja sii geaidda geigejuvvui stipeanda, leat: Ole Kr. Aars (Varden basket), Paul Lund (Harstad golfklubb), Lars Edvard Dalsbø (Tromsø skytterlag), Ingrid Nygård (Unglyn IL), Sara Svendsen (Tromsø skiklubb) ja Daniel Boberg Leirbakken (Burfjord IL). Sii leat Romssa fylkkas valáštallama buorit ovddasteaddjit ja sáhttet buohkat čujuhit buriid bohtosiidda guovllu ja riikka dásis jahkeluohkáineaset ja valáštallamiineaset.

FYSAK 2004

Rolf Gundersen FYSAK Háršttás válddii vuostái bures ánsšášuvvon fuomášumi ja árvonamahusa *Dán jagi FYSAK 2004.*

Gilvalettiin ollu hui čeahpes evttohasaiguin eará FYSAK-suohkaniin faskii Rolf dán háve FYSAKa ánggirdeaddjibálkkašumi. Rolf lea leamaš guovvdážiis FYSAK Harstad/Háršta barggus ásaheami rájes 2001 ja lea ain duohta ánggirdeaddji suohkana álbmotdearvvašvuodabarggus. FYSAK Harstad/Hárštá oaččui 10 000 ruvnnu maid Rolf sáhtta geavahit daidda doaibmabijuide, main sus leat ovddasvástádušat.

Arkeologalaš mátki

Kultuvrralaš skuvlálávka lea okta fylkkaráđi dáidda- ja kulturgaskkusteami váldoáŋgiruššansurggiin. Skuvlajagi 2004-2005 leat buot fylkka 25 suohkana mielde dán ortnegiin. Okta dán jagi ođdahutkosiin lea *Arkeologalaš mátki*.

Geahččaladdanprošeaktan fállu buot fylkka lulimus skuvllaide dego gelddolaš čájálmás arkeologiija birra – dakkár dáiddafáddá mii lean hui amas eanaš olbmuide.

Ulbmil lei ahte oahppit galge oazžut muhtun vuodđojurdagiid dan birra mii arkeologiija lea ja oahppat dan birra mii dat ii leat. Eanaš mánáide arkeologiija leat gelddolaš, ja sii navdet ahte arkeologat ohcet eatnamis riggodagaid dahje dakterikkiid. Mii jearaimet: *Maid mii gávdnat go ohcat luonddus eatnama alde ja maid sáhttit gávdnat eatnama siste go mii roggat eatnamis? Mii dahkkojuvvo gávdnosiiguin?* Mánát besse oaidnit virtuála filmma muhtun roggamis ja mieldášuvvojedje dáhphussii gažaldagaiguin ja háleštallamiin. Sii maid besse fárrui unna dramatiseremii vai besse dovdat man guhkesáigi vássánaigi duođaid lea, ja sii besse sárgut sáttasániset boahhteáigái. Buot sárgosat biddjojuvvojedje seilejuvvon gievdnái mii roggajuuvvui allaáiggálaččat eatnamii skeaŋkan boahhteáiggi arkeologaide.

Čájálmás galledii oktiibuot 18 skuvlla. Eanaš skuvllat ledje bures ráhkanan, ja oahppit čájehedje stuorra beroštumi. Čájálmás lei heivehuvvon oahppiide 1. luohká rájes 4. luohká rádjai, muhto maidái bajit luohkát oassálaste. Jus mii galggažeimmet jáhkkit mánáid cealkámušaide maŋná čájálmasa, de riika oazžu hui ollu ođđa arkeologaid Máttá-Romssas muhtun logi jagi geahčen.

Dilálašvuodaárvoštallan

2004 borgemánus ja čakčamánus čadahuvvui dilálašvuodaárvoštallan fylkka musearusttegiin. Prošeakta lei ovttasbargu gaskal ABM-ovddideami ja fylkkasuohkana.

Iskkadeami ulbmil lei addit mávssolaš dieđuid stáhtusa ja dárbbuid birra, olles fylkkas ja iešguđet ásaheami. Iskadeamat leat buktán dilálašvuodaraporttaid maid sihke dávvirvuorkkát ja fylkkasuohkan sáhttet geavahit, ja dat šaddet mávssolaš vuodđun fylkka dávvirvuorkkáid viidasat barguide.

Viken dálu suodjalanášši

Romssa fylkkas leat mis mánggat buorit kulturmuittut mat duođastit ahte dáppe leat leamaš oktilis ássamat maŋimus 10 000 jagi.

Boares suodjalanáššebargu álggahuvvui fas 2004. Dán geasi mihtidii ja duođastii arkitektastudeanta Thor Anders Austad Svensson boares šillju Viken-nammasaš dáluš Bearddus. Šiljus leat njeallje vistti ja eanankeallir. Erenoamážit neaktá dat stuorra

lavdnjejuvvon návet goargadit – ja lei maiddá i oalle stuorra hástalus mihtideami dáfus. Mañimus jagiid leat buot visttit šiljus divoduvvon Romssa fylkkasuohkana, Riikkaantikvára ja Fylkkamánni eanandoalloossodaga ruhtadoarjagiiguin.

Verdensteateret/Máilmmeteáhter ovddeštuvvon

Romssa gávpoa boares kinovisti Verdensteateret lea mañimus jagi divoduvvon mii gal duođaid dárbbášuvvui. Earret eará lea olggaldas seinniid plástamála lonuhuvvon dakkár málain, mii luoitá láktasa eret muvraseainnis. Billašuvvan muvrapussa ja rohpegolgamat leat divvojuvvon ja áibmomolsunrusttegat leat biddjojuvvon vistái. Romssa fylkkasuohkanis leat leamaš suodjaluvvon visttiid hálddašanváldimat ovddastuvvon prošeaktajoavkkus, ja leat dorjon bargguid ovttain miljon ruvnnuin.

Guovllulaš ovddideapmi

Fylkkaráđđi ealáhusaid ovddas: Ragnhild Movinkel (GB)

Fylkkaráđđi biras ja johtolaga ovddas: Jan Solheim (KrÁ)

Etáhtahoavda: Stein Ovesen

Guovllulaš ovddidanetáhta láchá dilálašvuodaid Romssa fylkka báikkálaš ja guovllulaš ovddideapmái, fylkkaplána váldoubmiliid vuodul. Etáhta doaimmat leat viidát. Dát bargamušat leat vuosttažettiin dakkárat maid fylkkasuohkan leat geatnegahttojuvvon čađahit riikka lágaid ja njuolggadusaid vuodul. Etáhta deháleamos bargosuorggit leat:

- Fylkkaplána ovttas oasseplánain
- Regionála ovddidanprográmma (ROP)
- Váikkuhangaskaomiid hálddašeapmi ealáhusovddideapmái dain áŋgirusšansurggiin: fysihkalaš vuoddostruktuvrras, guovddážiin/boaittobeliin, gelbbolašvuodas, guovllulaš ovddideamis, fylkkasuohkana ealáhusfoanddas, guolástanfantasiidfoanddas, fievrridandoarjjaortnegiin, buvdaidoatjagiin ja olggustallanrudain
- Cealkámušat, oaivádus ja oktiiordnen plána- ja huksenlága vuodul
- Cealkámušat/čielggadusat fylkka ealáhuspolitihkalaš viidásat ovddideami oktavuodas rámmadilálašvuodain jna.
- Barggu oktiiheivehit Riikkaoasselávdegotti ektui dakkár surggiin go mátkeealáhusas, guolástusas/mearradoalus ja industriijjas
- Riikkaidgaskasaš ovttasbargu:
  - Guovtterikii guoski šiehtadusat
  - Interreg III A Davvi

- Fylkkasuohkana fága- ja plánaorgána johtolatsuorggis
- Bálváluoastin, báikkálaš/guovllulas oktasašjohtolaga oktiiheivehuvvon ja organiseren
- Skuvlaoahppiid ja doaibmahehttejuvvon olbmuid fievrredeamit
- Siviila fievrdeangearggusvuohta
- Fievrriidlobit mávssu ovddas
- Fylkkageainnuid huksen ja doaibman

Guovllulaš ovddidanetáhtas ledje 33 jahkedoaimmat jagis 2004, ja etáhta hálldašii su. 560 miljon ruvdnosaš bruttobušehta ja su. 421 miljon ruvdnosaš nettobušehta, oktan stáhta váikkuhangaskaomiin.

Siskkáldasbusset Sálnjárdgas

2004 lea fylkkasuohkan ruhtadan sierra siskkáldasbusse johtima Sálnjárdgas. Dát ruvttu čatná gávpotoasi oktii ja fállá oktasašmátkkiid ea. ea. Storelvahallenii.

Sálnjárdga gávpotoasseráđdi čadahii 2003 loahpas geahččalanprošeavtta siskkáldasbusiin maid Romssa suohkan ruhtadii. Ođđajagis 2004 válddii fylkkasuohkan badjelosas doaimma, ja maŋná go Stuorradiggi mearridii Romssapáhka 2, lea dát páhkka ruhtadan siskkáldasbusse.

Olggustallanruđat

Romssa fylkkasuohkan addá jahkásaččat doarjagiid eaktodáhtolaš servviide ja organisašuvnnaide, olggustallanráđiide ja suohkaniidda movttiidahttin dihtii olbmuid olggustallat. 2004:s juogaduvvui oktiibuot 303 000 ruvnnu 30 doaibmabidjuide.

Muhtun doaibmabijut mat ožžo doarjaga ledje Harstad Jeger- og Fiskerforening, geat oaččui 10 000 ruvnnu bearašdoaimmaide, ja prošekta Ráisačázádat Ráissa suohkanis geat oaččui 15 000 ruvnnu láhčit dilálašvuođaid olggustallamiidda Ráisajohkagáttis.

Troms Turlag/Romsa mátkesearvi oaččui doarjaga easkaálgiide ja olggustallamiidda mánáid ja nuoraid várás. Olggustallanruđat vuolggahedje mánggaid álbmogassiidoaimmaide.

Troms 4H oaččui olggustallanruhtadoarjaga lágidit Storkurs/stuorrakursa. Storkurs lágiduvvo jahkásaččat ja lea olles fylkka 4H:ežiid dehálaš deaivvadanbáiki. Kurssain ohppet luonddogaavaheami, olggustallamiid, iešguđelágan geavatlaš gálggaid, ja ožžot posiitiivva organisašuvdnávásáhusaid. 4H-joavkkut jođihuvvojit eaktodáhtolašvuođain. Joavkodoaimmat leat seamma dehálaččat go dat mii dáhpáhuvvá fylkkadásis, muhto fylkkadási kurssat ja leairrat doibmet dego joavkkuid ovtasteaddjin.

GOVDAFIERPMÁDATFYLKA ROMSA

Fylkkasuohkan ja Romssa suohkanat álggahedje proševtta Govdafierpmádatfylka Romsa vai Romssa fylka oazžu govdafierpmádaga elektruvnnalaš vuoddoageaidnofierpmádaga.

Ođđa elektruvnnalaš vuoddoageaidnofierpmádaga huksen álggahuvvui 2004 dálvvi ja rehkenastojuvvo leat gárvvis 2006. Ođđajagimánus 2004 vuolláičállojuvvojedje

huksenšiehtadusat Bravida Norge AS:in, mii galgá hukset Davvi-Romssas, ja Troms Kraft:in mii galgá hukset Gaska-Romssas. Mátta-Romssa guovllus dahkkojuvvui maŋŋá dan jagi šiehtadus Hålogaland Kraft:in láigohit dálá fierpmádaga návccaid. Romssa áŋgiruššamat šaddet máksit eanet go 140 miljon ruvnnu ja lassin bohtet vel finánsagolut.

Juovlamánu stivračoahkkimis mearridii Govdafierpmádatfylkka stivra ahte sárasgeinnodat galgá huksejuvvot Áltái. Dát lea badjelaš 15 miljon ruvdnosaš investeren, ja huksen galgá leat čadahuvvon 2005. Dáinna mearrádusain rasttilda Govdafierpmádatfylkka álgorájáidis: Álggus lei jurddašuvvon vuossu Romssa fylkka várás, muhto de šattai gokčat maiddái Finnmárkku osiid.

Namahuvvon huksemat mearkašit ahte ollu suohkanat, joatkkaskuvllat, bátneklinihkat ja gávppálaš oassálastit sáhttet govdafierpmádaga váldit atnui 2005 vuosttaš jahkebeali juo.

Miljonbuhtadus ealáhuseallimii

EU ii dohkket guovllulaččat earuhuvvon bargoaddidivaga, ja danne loahpahuuvui ge ortnet 2004 rájes. Dát mielddisbuktá ollu lassegoluid Romssa ealáhuseallimii. Buhtten dihtii vahágiid guovllulaččat earuhuvvon bargoaddidivaga loahpaheami geažil juolluduvvojit fylkkasuohkaniidda ruđat ealáhusaid heivehuvvon ovdidandoaimbajuide. Juolluduvvon ruđat galget leat seamma ollu go fylkka ealáhusaid divagiidlassáneamit leat.

Fylkkaráđdi lea nammadan prográmmastivrra mii mearrida mo ruđat galget geavahuvvot. Prográmmastivrras leat ealáhuseallima, fylkkaráđi, Suohkaniid guovddášlihtu, fylkkasuohkana ja Innovasjon Norge ovddasteaddjit. Ealáhuseallimis leat eanetlohku prográmmastivrras, man NHOa ovddasteaddji Arne Eidsmo jođiha. Fylkkaráđdi johtolagas Jan Solheim ovddasta fylkkaráđi.

2004 oáččui Romssa fylka juolluduvvot 77,7 miljon ruvnnu doaimbajuide ovddidit ealáhusaid. Ruđat juogaduvvojedje vuoddostruktuorra-, ođastan- ja ođđahutkan-, gealbudan- ja guovlluprošeavttaide. Ulbmil ruhtajuolludemiiguin leat váikkuhit bistevaččat ja positiivvalaččat gilvonávccalaš ealáhuseallimiidda.

Stuorámuš rahčamuš 2004 lea leamaš Govdafierpmádatfylkka Romsa. Dát áŋgiruššamat váikkuha buoridit fylkka ealáhuseallimiid gilvvohallaneavttuid dainna lágiin ahte galget leat álkkit fidnet fálddagaid Interneahta bokte. Prošeakta maid addá vejolašvuodaid álggahit ođđa doaimmaid. (Dan lassin addá čatnan govdafierpmádahkii vejolašvuoda ráhkadit elektruvnnalaš laboratoriaid almmolaš ja priváhta dutkan- ja ovddidanoassálastiide, ja álkkit bargagoahit ovtta sihke riikkalaš ja riikkaidgaskasaš ovtta bargoguimmiiguin.)

Gilvvagordnenkapitála Divrrát suohkanii

Divrráid suohkan lea okta dain suohkanii, gos lea stuorra bargguhisvuotta ja eret fárremiid geažil oáččui eanemus ruhtadeami iežas ovddidanfondii.

Romssa suohkaniid ovddidanfoanddat galget váikkuhit báikkálaš áŋgiruššamii servodateallimis ja ealáhusdoaimmaid ovddideamis, ja nu láhčit dilálašvuodaid gealbo ovddideapmái, nuppástuhttimii, ođasteapmái ja ođđahutkamiid suohkaniidda. 2004 rámma lei 11 miljon ruvnu.

Buot 25 suohkana Romssas ožžo 2004 ovddidanfoanddaidasaset gaskal 239 000 ja 600 000 ruvnu lassirudaid.

Romssa suohkan oaččui 410 000 ruvnu mas eanaš oassi lea geavahuvvon prošeavttaide gávppoga olggobealde. Tromsø Villmarkssenter oaččui doarjaga ovddidanfoanddas 2004.

Divrráid suohkan lea máŋga jagi vuoruhan ealáhusovddideami. Dát lea earret eará dagahan ahte suohkanis maŋimuš jagiid leat leamaš stuorat álggahanmiella, ja ollu suohkana ássit leat álggahan dahje viidásat ovddidan fitnodagaset. Dán barggus lea Divrráid suohkan geahččalan oassálastit árjjalaččat.

Strategalaš ovddidanplána ráhkadeami bokte lea suohkan ovttasráđiid ealáhuseallima ovddasteaddjiiguin ja álbmogiin muđui vuoruhan daid ruđaid geavaheami, mat leat addojuvvon dasa ovddidanfoandda bokte.

Ruđat leat dávjá adnojuvvon dakkár *gilvvagordnekapitálan/álggahankapitálan*, mas suohkan árrat lea veahkehan álggaheaddjiid ovddidit sin jurdagiid prošeaktaplánan. Go lea leamaš viidásatovddidanvejolašvuhta, de lea dávjá ohccojuvvon, ja ovtta suohkaniin, olggobeale ruhtadeami nu mo álggahanstipeanda Innovasjon Norges dahje sullasaš váikkuhangaskaopmeortnegiin.

Árra ovddidanmuttu álggaheaddjái lea dávjá erenoamáš dehálaš ahte suohkan sáhtá doarjut prošeavtta sihke fágaláččat ja ekonomaláččat. Ovddidanfoanda lea mearrideaddji láhkai mearkkašan ahte Divrráid suohkanis lea aktiivvalaš ja boahtteáigái heivejeaddji ealáhusbargu.

Čehpet čadahuvvon TAC 2004

Fylkkaráđdi Ragnhild Movinkel lea ilus go Romssa fylkkasuohkan faskii *Artic Challenge* ja go lágideapmi lihkostuvai nu bures.

Romssa fylkkasuohkan juolludii 750 000 ruvnu ja faskii dán jagi muohtadoajátdáhpáhusa Romsii. *Lágideami vuovdalanárvu lea stuoris, ja mun vuordán lágideami addit oalgeváikkuhusaid oppa guovllu ealáhuseallimii. Danne áigut dáinna juolludusain sihkkarastit TAC Romssa, dadjá fylkkaráđdi Ragnhild Movinkel.*

Oadjebasat ruoktot vihttalot ruvnu ovddas

Geahččalanprošeakta mii fállá nuoraide hálbbes sáhtu ruoktot bearjadat- ja lávvardatija, lea čadahuvvon ja doaiman Storslettas/Stuoragiettis, Finnsnesas ja Setermoenis miessemánu 21. b. rájes. Prošeakta lei čadnojuvvon skuvlajahkáii, ja áigumuš dainna lei oažžut dieđuid dákkár fáladagaid dárbbuid ja vásáhusaid birra.

Statistihkka čájeha ahte leat ollu lihkohisvuodát vahkkoloahpaid nuoraid gaskkas. Mis ii leat várri massit ovttá ge nuora, ja danne áigu fylkkaráđđi geahččaladdat fáldaldaga, dadjá fylkkaráđđi Jan Solheim doaibmabiju duogáza birra.

Okttibuot čadahuvvojedje 137 mátkki geahččalanáigodagas, main 124 ledje Leangaviikka guovllus. Geahččalanprošeavtta vásáhusaid vuodul mearridii fylkkaráđđi joatkit ortnega Finnsnesas, muhto gaskaboddii loahpaha dan Storslettas/Stuoragiettis ja Setermoenis.

Ođđa girdiruvtto Romsa - Luleå

Vuosárgga golggotmánu 18. b. šattai Davvikalohta giridioktavuoda mearkabeaivin. Dalle seaivvui vuosttaš girdi Luleå Langnes giridišilljui. Ođđa girdiruvttuin oatnu mátkkoštanáigi gaskal Romssa ja Luleå 90 minuhttan. Ruvttotabealla lea lágiduvvon nu ahte dat dahká sihke beaivemátkkiid, guovttebeaivimátkkiid, vahkkoloahppamátkkiid ja vahku jávkama vejolažžan.

Álgoáigodahkii addet almmolaš eiseválddit álggahanveahki. Guovllulaš ruhtadeapmi, erenoamážit Romssa fylkkasuohkanis, Davvikalohttarádis ja Norrbottena leanastivrras, leat mielde duohtan dahkamis dán guovttejagiprošeavtta.

Ruota bealde leat čadahan vuđolaš márkansuokkardeami vai sihkarastá ahte girdiruvtto šattašii gávppálaččat gánnáhahttin. Iskkadeapmi lea Davvikalohta Interreg-programma ovttasbarggu boadus, ii ge Interreg-doarjaga haga livččii lean vejolaš čadahit prošeavtta.

JOHTILISFANASTERMINÁLA FINNSNESAS

Viimmat boahtá ođđa johtilisfanasterminála Finnsnesii. Teminála fáldatbáhpárat leat sáddejuvvon, ja fáldatrahpan dáhpáhuvá ođđajagimánus 2005. Huksenáigi lea meroštallojuvvon 8-10 mánnui, ja mii rehkenastit váldit terminála atnui ođđajagimánus-guovvamánus 2006.

Fertet máksit buoret sihkarvuoda ovddas

Áigodagas 2000-2003 leat mearriduvvon ollu ođđa gáibádusat mearriduvvon fearggaid ja johtilisfatnasiid dorvorusttegiidda, ja daid ođasmahttingoluid lea fylkkasuohkan buori muddui ferten máksit. Dáid ii leat Romssa fylka ožžon buhtaduvvot. 2003 čavčča álggahii Romssa fylkkasuohkan čielggadanbarggu kártet dáid goluid riddofylkkaid ovddas.

Gilvvohallan fidnet čielggadanbarggu vuittii Transportutvikling AS Narviikkas, mii geigii iežas loahpparaportta juovlamánus 2004. Raporta lea buori ovttasbarggu boadus gaskal riddofylkkaid, daid fanaseaiggátfitnodagaid mat doaimmahit fearga- ja johtilisfanaruvttuid Norgga rittus ja Transportutvikling AS. Raportta loahppajurdda lea ahte čavgejuvvon gáibádusat mearrasáhttojohtolaga sihkarvuhtii lea dagahan riddofylkkaide ja

Prográmma stivrenjoavkkus leat sátnedođiheadjit nuppástuhttinsuohkaniin, ja stivrenjoavkku jođiha fylkkapolitiikkár Knut Werner Hansen. Vigdis A. Nilsen guovllu ovddidanetáhtas lea stivrenjoavkku oktiordnejeaddji ja čáli.

Prošeakta ovddiduvvo ja čađahuvvo iešguđet suohkaniin ja suohkaniid gaskasaš ovttasbarggus. 2004 ožžo 28 prošeavtta doarjaga. Muhtumat dain leat čuovvleamit/joatkkiheamit ja muhtumat leat fas ođđa doaibmabijut. Nappo leat leamaš ollu doaimmat, ja suohkanat leat dieđihan ruovttoluotta ahte čuovvolanprográmma lea hui dehálaš.

Nuppástuhttináigodat lea nohkamin, muhto badjel bealli nuppástuhttinruđain ii leat vel juogaduvvon. Dát ruđat leat hui dehálaččat nuppástuhttinsuohkaniidda, dadjá fylkkaráđđi Ragnhild Movinkel. Son lea váldán ovdan dán ášši reivves Gieldadepartementii.

Málatvuomi suohkan lea dakkár suohkan, mas leat ollu suodjalusdoaimmat ja suohkanis leat ollu prošeavttat doaimmas nuppástuhttinbarggu geažil. Okta dain lea prošeakta FilmCamp.

Historjjálaš šiehtadus allaskuvllaiguin

Romssa fylkkasuohkan, Romssa allaskuvla ja Hárštá allaskuvla leat vuolláičállán historjjálaš ovttasbargošiehtadusa. Ángiruššansuorggit leat ealáhusovddideapmi, kultuvra ja fidno- ja fágaoahppu.

Mánnga suorggis leat allaskuvllain ja fylkkasuohkanis oktasaš beroštumit. Vai buoremus ávkki oččošii dain resurssain mat geavahuvvojit, ja vai buoremussan boadášii ávkin báikkálaš ealáhuseallimii ja ovttaskas báikegoddái, de fertejit šiehtadusbealit ovttasbargat ja sii dárbbášit dieđuid guhtet guimmiideaset rahčamušain. Šiehtadus galgá álkidit ovttasbarggu ja nannet gelbbolašvuoda Romssa fylkkas.

Ovttasbarggu ulbmil lea váikkuhit Romssa fylkkaplána 2004-2007 bajimus ulbmiliid ollašuttit ahte galgá viidásat ovddidit *gilvonávccalaš oahppo-, dutkan- ja ovddidanbirrasiid*.

Háliidan rámidit Romssa ja Hárštá allaskuvllaid dan ovttasbargovnávcca ovddas maid sii dál čájehit. Guovllu ealáhuseallin lea dehálaš, danne ferte dán šiehtadusa čuovvolit šiehtadusaiguin dihto surggiin, dadjá ealáhusaid fylkkaráđđi Ragnhild Movinkel.

MÁTKEEALÁHUSAT ROMSSA FYLKKAS OVTTASTUVVET

Troms Reiseliv AS ásahuvvui juovlamánus 2003 fylkkalávdegotti 2003 čavčča mearrádusa vuodul. 2004 giđa čađahuvvojedje šiehtadallamat ovttastuhttit Destinasjon Tromsø, Destinasjon Harstad, Destinasjon Midt i Troms ja Nord-Troms Reiseliv, fylkkafitnodagain Troms Reiseliv A.S.:in.

Nord-Troms Reiseliv ja Destinasjon Midt Troms stivrrat sohpe ovttastuvvat Troms Reiseliv A/S:in maŋná šiehtadallamiid. Destinasjon Tromsø ja Destinasjon Harstad válljiiga botket šiehtadallamiid ja bissut sierra fitnodahkan.

Troms Reiseliv A/S galgá váikkuhit nannet mátkeealáhusovddideami Romssa fylkkas. Fitnodat galgá leat mátkeealáhusovddideami ulbmilaš mohtor ja galgá buohtalastit ja oktiiordnet bargamušaid vuovdaleamis, buvttaoovddideamis, guossoheaddjin doaimmamis ja gelbbolašvuodaovddideamis. Fitnodat galgá maiddái oččodit buoret ovttasbarggu Finnmárkkuin ja Nordlánddain.

Ekonomiija ja hálldahus

**Ekonomiija ja hálldahusa fylkkaráði: Fylkkaráði jodiheaddji Paul Dahlø (BB).
Etáhtahoavda: Beate Stang Aas.
Oddajagimánus 2005 virgáduvvui Jan Inge Hille gaskaboddasaččat bargoveahkahoavdan.**

Ekonomiija- ja hálldahusetáhtas lea ovddasvástádus ollislaččat hálldašit ekonomiija, bargoveaga, ITa, diehtujuohkima, visttiid ja opmodagaid ja vel kanturhálldahuslaš resurssaid. Etáhta lea ordnejuvvon 6 guovddážiin/ossodahkain maid bargoveahkahoavda hálldaša. Guovddážiin lea dárbbalaš bajimusgelbbolašvuolta hálldašit fylkkasuohkana. Dat galget ea. ea. lágidit fylkkasuohkana bušeahta ja njuolggadusaid bargiidhálldašeapmái. Guovddážat fuolahit fágasurggiineaset ahte etáhtaid ja fylkkráði veahkke- ja gelbbolašvuodadárbbut ollašuttjuvvojit.

Dan lassin lea etáhtas ovddasvástádus:

- Vistehivvodagas mii 01.01.04 muttus lei buohkanassii 254 000 m². Dáin lea su. 9 800 m² láigohuvvon lanjat. Vistehivvodahkii gullet skuvllat, bátneklinihkat ja ásodagat.
- 250 PCas fylkkaviesus, 250 PCas 30 bátneklinihkas, 400 PCas skuvlahálldahusas, 40 bálvváris, 300 IP-telefuvnnat ja videokonferánsarusttegat.

Ekonomiija- ja hálldahusetáhtas ledje 2003:s 100 jahkedoaimma ja etáhta hálldašii su. 131 miljon ruvdnosaš bruttobušeahta, ja su. 82 miljon ruvdnosaš nettobušeahta.

Árjjalaš jahki Interneahtas:

Fylkkasuohkan oaččui ođđa ruovttusiidduid

Buoridan dihtii min bálvalusaid álbmogii oaččui Romssa fylkkasuohkan ođđa interneahttavuogádaga ja ođđa ruovttusiidduid álgogeahčen njukčamánu 2004. Ođđa vuogádat lea eambo visogovlaš ja rievddadanmunálaš. Dan gávnnat neahhtačujuhusas www.tromsfylke.no

Fylkkasuohkana odđa interneahhtasiiddut leat vuodđuduvvon odđa teknologijii. Ulbmil lea leamaš ráhkadit dakkár rievadanmunálaš neahhtabáikkimii čalmmustahtta odđasiid, muhto mii seammás dagaha ahte fylkkasuohkana dieđuid leat álkkit fidnet.

Ođđa siidduin lea ain fylkkasuohkana čoahkkinkaleanddar áššelisttaiguin, áššebáhpáriiguin ja čoahkkibeavdegirjiiguin. Dan lassin lea fylkkasuohkana poastajournála neahas.

Fylkkaráđi jodiheaddji Paul Dahlø deattuha rabasvuoda ja olahttinvuoda mávssolažžan: *Árjjalaš diehtujuohkinpolitihkka lea fylkkaráđi dehálaš ángiruššansuorgi. Ráđđi lea háliidan buoridit diehtujuohkinrahčamuša ja- olahttinvuoda – dát čuovvu álggahanjulggaštusamet, muhto galggašii maiddái ollašuhhtit daid vuordámušaid, mat Romssa fylkka ássiin leat fylkkasuohkanii.*

Ođđa ruovttosiiddut leat láhččojuvvon birrajándorhálddašeapmái, ja galget čadat ovddiduvvot. Neahhtasiiddut ođasmahttojuvvojit dávjá fylkkasuohkana iešguđet surggiin odđasiiguin. Sii geat háliidit oktavuoda fylkkasuohkana politihkalaš njunuštusain dahje hálldahusain, gávdnet maiddái e-poastačujuhuseid ja telefonnummiriid neahhtabáikkis.

www.ungitroms.no lea neahhtasadji mas nuorat (ja earát) sáhttet oazžut vástádusaid Romssa fylkkasuohkana politihkkáriin ja hálldahusas. Neahhtabáikkis galgá doaibmat mielváikkuhankanálan ja galgá gaskkustit nuoraid ja fylkkasuohkana gaskavuodaid ja nuoraid siskkáldas gaskavuodaid.

Fylkkasuohkana ángiruššama oktavuodas sámegeielain ja sámi kultuvrrain leat mii ráhkadan Sámegeiel siiddut, mii lea Kulturnett Troms oasseneahhta ja mas mii almmuhit dakkár kulturneahhta odđasiid, mat erenoamážit beroštahttet sámegeielagiid.

NJIEDJAN BUOHCCINJÁVKAMIS ILLUDAHTTI

Fylkkaráđi jodiheaddji Paul Dahlø lea hui duhtavaš go oaidná ahte buohccinjávkana Romssa fylkkasuohkanis nu čielgasit lea njiedjan. Oppalaččat čájehit ahte oanehisáiggijávkana, guhkesáiggijávkana ja oppalaš buohccinjávkana lea njiedjamin. 2004:s lei oppalaš jávkana 6,3 %. Dát lea 7,3 % njiedjan 2003 rájes. Fylkkasuohkan lea vuolláičállán háhkošiehtadusa čáhkkilis bargoeallima birra ja bargá ulbmillaččat buohccinjávkama čuovvolemiin, mii duodaid lea addán buriid bohtosiid.

DÁSSEÁRVU

Fylkkasuohkana 2016 bargis ledje 1112 nisssonolbmo ja 904 almmáiolbmo. Nisssonolbmuid oassi jodiheaddjivirggiin lei 2004:s 44 % ja njunušvirggiin 39 %.

Muđui lea mis hui árbevirolaš sohkahealejuogut, 100 % almmáiolbmot viessohoaiddárin ja inšenevran ja 100 % nisssonolbmot bátneardarvvašvuodačállin ja bátnedivššárin.

Fylkkasuohkana nisssonolbmot leat ángirat loktet gelbbolašvuodaset. Jodiheaddjioahppokursain BI olis leat 44 % oassálastiin nisssonolbmot. Ja dain ruđain mat juolluduvvojedje oktagaslaš gelbbolašvuodaloktemii, manai oktiibuot 77 % nisssonolbmuid.

2004 ekonomiiija

Ekonomiijahálddašeami bajimus ulbmil

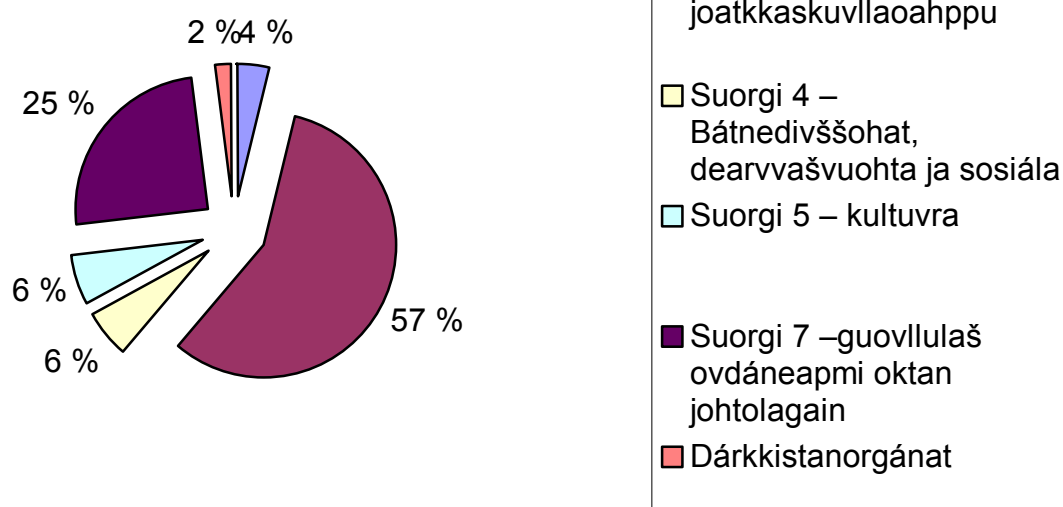
Fylkkasuohkana ekonomiijahálddašeapmi galgá váikkuhit hukset ja fuolahit luohttámuša dasa ahte fylkkasuohkan čadaha iežas doaimmaid riehta ja gutnálaččat, ja ahte fylkkasuohkana árvvut ja resurssat hálddašuvvojit beaktilit ja fuolalaččat.

Jagi 2004 vuollebáza

Jagi 2004 doaibmarehketdoallu loahpahuvvui 34,6 miljon ruvnnuin vuollebáhčagiin, dan ektui go jagis 2003 lei 15,7 miljon ruvnnuin vuollebáza. Vuollebáhčaga sturrodat bohtá das go fylkkasuohkan lea ovddalgihtii máksán 27,8 miljon ruvnnu Hålogalándda teáhtera odđa teáhtervistti huksemii Romssa gávpogis, dassážiigo čielgá man ollu ruđa stáhta juolluda. Reasta vuollebáhčagis bohtá vuosttažettiin lassegoluin fylkka joatkkaskuvllaid doaimmaheamis, lassegoluin fylkkasuohkana fidnoahppiid sisaváldimis, ja vel váilevaš vearrobođuin.

Rehketdoalloláhkaásahusaid vuodul dásejuvvui 2004 rehketdoallu nugo hčoduvvon sihkkumiid bokte, ja lea ovddiduvvon 0 bohtosiin.

Govva 1: Romssa fylkkasuohkana jagi 2004 netto doaibmagolud suorggi oasis

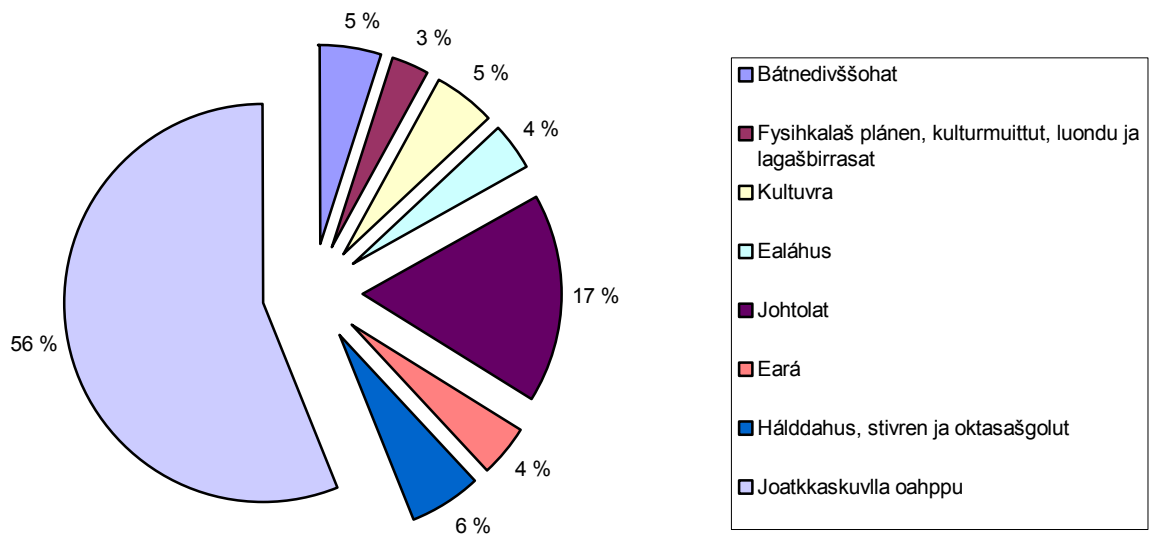
Netto doaibmagolud – juohke suorggi oasis

Romssa fylkkasuohkana bargamušat leat geahpeduvvon dan geažil go stáhta válddii badjelasas ovddasvástádusa spesialistadearvvašvuođabálvalusaid 2002 ja mánáid- ja bearašsuodjalusbálvalusaid odđajagimánu 1. b. 2004 rájes. Joatkkaskuvllaoahppu ja johtolat leat dál dat stuorámus suoggit, maid fylkkasuohkana friddjabođu ruhtadit (vearru ja rámmadoarjja).

Kultursuorgi ja guovllosuorgi ruhtaduvvojit eanaš stáhtadoarjagiiguin mat eai gula friddjabođuide. Dát ii boađe ovdan govvas 1, mii čájeha netto doaibmagoluid 2004 - juohke

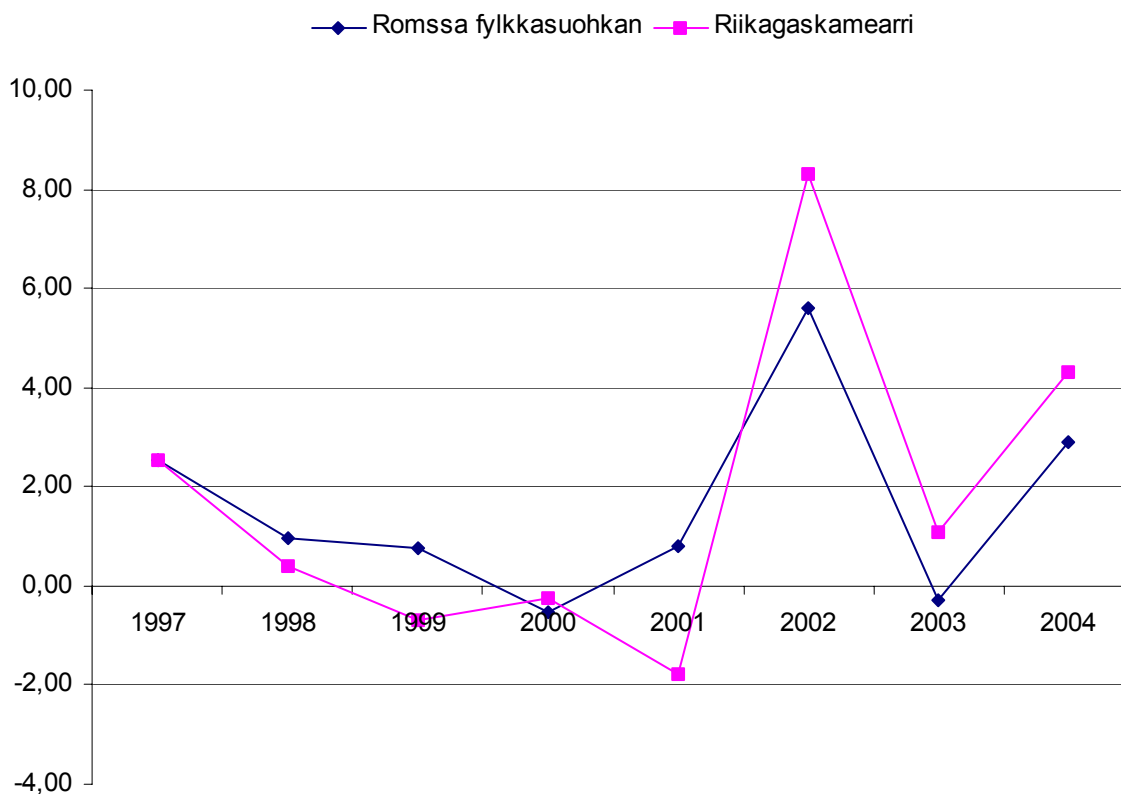
suorggi namas. Govva 2 čájeha juohke suorggi oasis buot Norgga fylkkasuohkaniid 2004 netto doaibmagoluid.

Govva 2: Brutto doaibmagolut 2004 – BUOT FYLKKASUOHKANIIN

Positiiva netto doaibmaboadus

Romssa fylkkasuohkanis lei 2004 sullii 54,5 miljon ruvnnu positiiva netto doaibmaboadus dan ektui go 2003 lei 4,8 miljon ruvnnu negatiiva netto doaibmaboadus, gč. tabealla 1 – doaibmarehketdoallu 2004. Nu fylkkasuohkana netto doaibmaboadus lassánii minus 0,26 proseanttas 2003:s 2,9 proseantan 2004:s. Fylkkasuohkaniid riikagaskamearri čájeha ahte positiiva netto doaibmaboadus lea 4,3 proseantta sisaboaduin, gč. govva 3. Positiiva ovdáneapmi gaskal doaibmaboaduid ja doaibmagoluid dat buorida dili.

Govva 3:

Netto doaibmaboadus proseantan brutto doaibmaboaduin.

gáldu: <http://www.ssb.no/kommregnfy/> (1997 rájes 2004 rádjai)

Netto doaibmaboadus čájeha doaibmabohtosiid maŋŋágo reanttut ja oassemávssut leat máksojuvvon, ja čájeha mii fylkkasuohkanii báhcá sajuštemiide ja háhkamiidda. Nu lea netto doaibmaboadus dehálaš sturrodat go galgá árvvoštallat *ekonomiija dearvvašvuodadili* dahje fylkkasuohkana doaibmanfriddjavuoda.

DOAIBMAREHKETDOALLU 2004

DOAIBMA SISABOADUT	2004	2003
Geavaheaddjimávssut, eará vuovdin- ja láigoboadut	-108 289 783	100 648 453
Ruhtasirdimat main lea gáibádus vuostáiváldái	-257 033 526	223 931 418
Rámmadoarjja stáhtas	-765 249 626	817 079 827
Stáhtalaš ja eará ruhtasirdimat	-236 868 800	193 925 912
Vearru sisaboahtimi- ja opmodahkii	-467 796 107	495 907 838
SUBMI	-1 835 237 842	1 831 493 448
DOAIBMA OLGGOSGOLUT		
Bálkkát ja sosiála golut	786 289 207	823 967 399
Oastimat mat leat mielde suohkaniid buvttadeamis	394 855 132	449 102 352
Oastimat iežas buvttadeami sajis	288 606 491	333 024 527
Ruhtasirdimat	321 957 617	235 342 477
Árvovuolideamit	83 613 536	75 337 426
Juogaduvvon golut	-2 273 816	-2 839 271

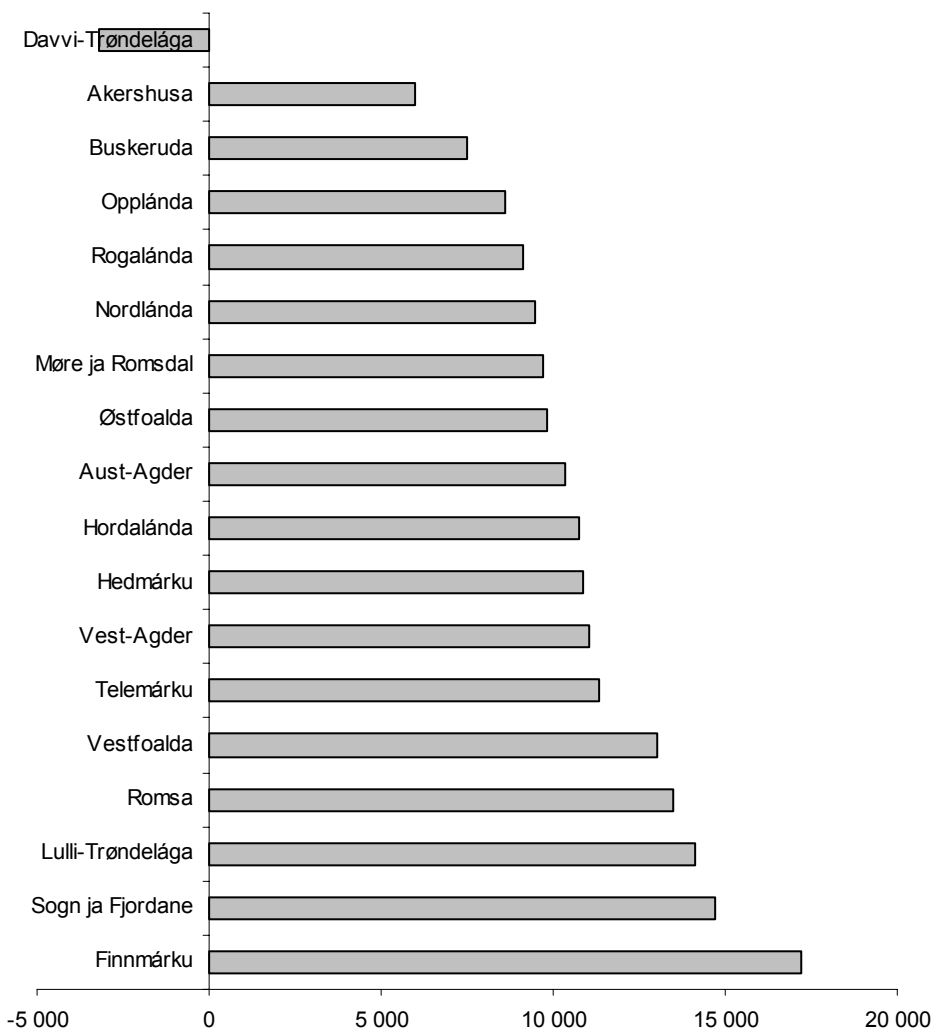
SUBMI	1 873 048 167	1 913 934 910
BRUTTO DOAIBMABOĀÐUS	37 810 324	82 441 462
OLGGOBEALI FINÁNSASIRDIMAT		
Finánsaboāđut (vuoittut ja reantosisoāđut)	-68 800 836	-59 767 543
Finánsagolut (reanttut, ja oassemáksingolut)	60 063 669	57 441 381
SUBMI	-8 737 167	-2 326 162
Árvovuolidemiid vuostepoasta	-83 613 536	-75 337 426
NETTO DOAIBMABOĀÐUS	-54 540 378	4 777 874
SAJUŠTEAMIT		
Ovddeš jagiid rehketdoalu dáfus uhcitgoluid geavaheapmi		21 132 749
Hálddašanfoandda geavaheapmi	-12 573 855	35 278 309
Čadnojuvvon foanddaid geavaheapmi	-12 008 372	10 236 119
SUBMI	-24 582 227	66 647 177
Sajušteamit hálddašanfondii	2 685 204	10 404 099
Sajušteamit čadnojuvvon foanddaide	76 437 402	51 465 203
SUBMI	79 122 606	61 869 302

Tabella 1: Doaibmarehketdoallu 2004 - Romssa fylkkasuohkan

Rehketdoallojahki 2004:s mihtilmasvuohta lei ahte vearroboahu lei uhcit go vurdojuvvon ja ahte finánsadepartemeantta vearroweroštallan vuoliduvvujedje. Romssa fylkkasuohkanii dát mielddisbuvttii sullii 5,7 proseantta vearroboahthin njiedjamat jagis 2003 jahkái 2004. Rámmadoarjaga dássi lea vuolit 2004:s ea. ea. dearvvašvuodaodastusa II geažil, dm. go stáhta válddii badjelassas ovddasvástádusa bearašsuodjalusas, mánáidsuodjalusas ja gárrenásahusain ođđajagimánu 1. b. 2004 rájes.

Loatnavealggid lassáneapmi

Brutto loatnavealggit buohkanassii ledje 2004 loahpageahčen sullii 749,5 miljon ruvnu. Dát lea 101,5 miljon ruvnu lassáneapmi 2003 rájes. Govva 4 čájeha ahte Romssa fylkkasuohkan lea njealját stuorámus netto loatnavealgi juohke ássi nammi go buohtastahtá eará fylkkasuohkaniiguin earret Oslo.

Govva 4:

Netto loatnavealgi juohke ássi nammii. Gáldu: <http://www.ssb.no/kostra/stt/index.cgi>

Netto loatnavealgi lea meroštallaojuvvon guhkesáiggevealgin mas lea gessojuvvon eret buot loanat earáide ja loatnarudat mat eai leat geavahuvvon. Guhkesáiggevealgái gullet penšovdnageatnegasvuodat rehketdoallojagi 2002 rájes.

Lassánan vuoitu

Ossosat ja oasit leat girjejuvvon sullii 398,8 miljon ruvduin 31.12.2004 muttos. Fylkka suohkana oasuspoasta dušše Troms Kraft AS:s lea girjejuvvon 300 miljon ruvduin. Troms Kraft AS mávssii 60 miljon ruvduin Romssa fylkkasuohkanii sihke 2004:s ja 2003:s.

Dan lassin oážžu fylkkasuohkan 2004:s 1,8 miljon ruvduin Nord Troms Kraftlag:s 2003 rehketdoallojagi vuodul. Dát ruđat geavahuvvojit joatkkaskuvlla oahpahussii, kulturbálvalusaide, johtolahkii ja ealáhusovddidemiide.

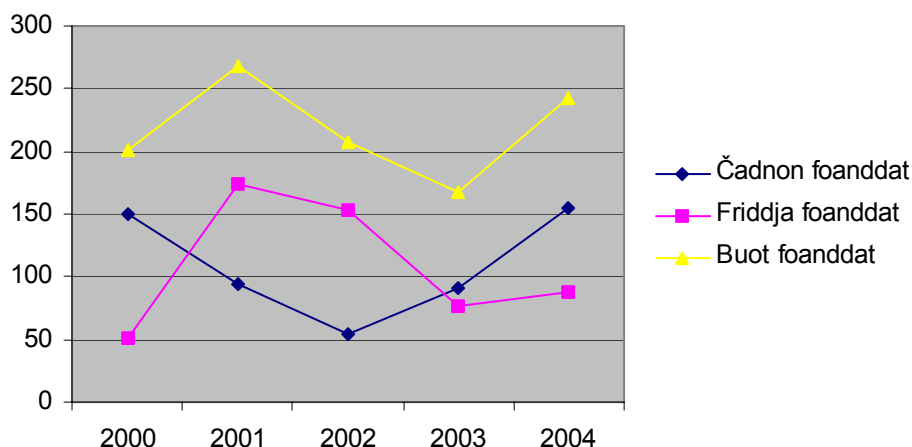
DÁSSÁDAT 2004		
OPMODAGAT	2004	2003
(A) ÁVNNASRUSTTEGAT		

Gittejuvvon opmodagat ja rusttegat	1 808 592 033	1 733 419 547
Reaiddut, mašiinnat ja fievrut	58 475 300	68 150 862
Loanat	30 600 672	31 786 508
Ossosat ja oasit	398 885 032	372 382 130
Penšuvdnaruđat	1 182 239 151	1 045 302 063
SUBMI	3 478 792 188	3 251 041 110
(B) JOHTOLATÁRVVUT		
Oanehisáiggigáibádusat	92 388 889	103 888 782
Dáhkádusmávssuid erohusat	42 790 524	23 631 193
Obligašuvnnat	5 000	6 000
Kássa ja báhkudivssat	416 729 989	352 345 751
SUBMI	551 914 403	479 871 726
SUBMI OPMODAGAT (A + B)	4 030 706 590	3 730 912 837
IEŽASKAPITÁLA JA VEALGI		
(C) IEŽASKAPITÁLA		
Háldenfoanda	-13 951 575	-30 480 800
Čadnon doaibmafoanddat	-153 094 368	-88 665 339
Friiddja investerenfoanddat	-74 124 039	-45 954 271
Čadnon investerenfoanddat	-1 340 007	-1 700 248
Geavahanruhta rádjosis	33 128 524	36 531 413
Kapítálakonto	-1 375 699 472	-1 372 105 312
SUBMI	-1 585 080 938	-1 502 374 557
(D) VEALGI		
Penšuvdnageatnegasvuodát	-1 408 889 717	-1 290 315 201
Eará loanat (guhkesáiggivealgi)	-749 471 397	-648 282 767
Eará oanehisáiggivealgi	-280 424 602	-282 583 456
Dáhkádusmávssuid erohusat	-6 839 937	-7 356 856
SUBMI	-2 445 625 653	-2 228 538 280
SUBMI IEŽASKAPITÁLA JA VEALGI (C + D)	-4 030 706 590	-3 730 912 837

Tabella 2: Dássádat 2004 – Romssa fylkkasuohkan

Buorre máksinnákca maidái 2004:s

Fylkkasuohkana máksinnákca lea leamaš hui buorre maidái 2004:s. 2004 loahpageahčen lei fylkkasuohkana máksinnákca 416,7 milljon ruvnu 352 miljon ruvnu ektui 2003:s. Dás lei 242,5 ruvnu čadnojuvvon foanddaide, 66 miljon ruvnu geavatkeahces loatnaruhtan, ja geavahanruhta lei 108,5 miljon ruvnu 31.12.2004 muttos, mii lea njiedjan 7 miljon ruvnuin 2003 rájes.

Govus 5: Foandarájut 2000 rájes – Romssa fylkkasuohkan (milj. ru)

Foandarájuid njedjan

2004 loahpageahčen lei friddja foandarádju, dm. hálddašanfoanda ja friddja investerenoanda, gč. 5. govvosa, sullii 88 miljon ruvnnuin, dm. 12 miljon ruvnnu lassáneapmi 2003 rájes. 60,6 miljon ruvnnu dás lea dat dienas mii bođii go Romssa fylkkaviesu oasis vuvdojuvvui juovlamánus 2004. Čadnon doaibma- ja investerenoanddat dahke 154,4 miljon ruvnnu.

Foanddaid submi jagi loahpageahčen lei 242,5 miljon ruvnnu. Dát lea 75,7 miljon ruvnnu lassáneapmi 2003 ektui. Dan sivvan leat geavatkeahces stáhtaruđat ea. ea. speallanruđat, guovllu ruđat ja bargoaddivagat.

Mearkkašahti investeremat sikkabealde oahppu- ja johtolatsuorggi

Romssa fylkkasuohkana brutto investerengolut ledje 2004 sullii 267,5 miljon ruvnnu. 2004 ledje sullii 77 proseantta investeremiin oahpposuorggis ja 23 proseantta fas johtolatsuorggis.

Oahpposuorggis ledje ea. ea. Breivika joatkkaskuvllas Romssa gávpogis 106 miljon ruvnnu ovddas huksen- ja rusttetgolut hotealla- ja biebmofágaid lanjaid huksema oktavuodas, ja 70 miljon ruvnnu golut Breivang joatkkaskuvlla odđa lanjaid huksema olis Romssa gávpogis. Dan lassin ledje 2004:s huksen- ja rusttetgolut dain fylkkasuohkana joatkkaskuvllain:

- Stangnes joatkkaskuvlla ovttastahttimis Hárštás: 8 miljon ruvnnu,
- Odđa divohatlanjaid huksemis Rå joatkkaskuvllas Giehtavuona suohkanis: 2,6 miljon ruvnnu.
- Romssa Maritiimma skuvlla áibmomolsonrusttega divvumis: 2,2 miljon ruvnnu.

INVESTERENREHKETDOALLU 2004		
INVESTEREN SISABOĀDU	2004	2003
Vuovdin doaibmabiergasiid ja gittaopmodagaid	-121 390 839	-10 774 629
Ruhtasirdimat buhtadusgáibádusain	-1 868 622	-5 264 205
Stáhtalaš ja eará ruhtasirdimat	-49 282 000	-1 330 000
Reantosisaboādu, vuoiu ja eaiggát ruhtalokten	-74 422	-249 850
IVESTERNBOĀDUID SUBMI	-172 615 883	-17 618 684
INVESTEREN OLGGOSGOLUT		
Bálkkát ja sosiála golut	227 608	88 924
Oastimat mat leat mielde suohkana buvttadeamis	221 739 288	150 780 607

Oastimat iežas buvttadeami sajis		70 000
Ruhtasirdimat	45 609 806	125 000
Reantogolut, provišuvnnat ja eará finánsagolut	67	10 815
INVESTERNGOLUID SUBMI	267 576 770	151 075 346
FINÁNSAGOLUT		
Oassemáksin olggosgolut	48 152 000	4 119 819
Loanat	1 661 469	15 850 249
Ossosiid ja osiid oastimat	23 131 905	5 450 000
Sajuštuvvon friddja investerenfoanddaide	65 812 481	12 325 969
Sajušteamat čadnojuvvon foanddaide	157 159	250 000
Sajušteamat geavahanruhtan	1 038 361	4 735 350
RUHTADANSIRDIMIID SUBMI	139 953 375	42 731 387
RUHTADANDÁRBU	234 914 262	176 188 048
RUHTADEAPMI		
Loatnageavaheapmi	-187 265 771	-105 134 669
Vuostáiváldojuvvon oassemávssut loanain	-2 847 306	-1 171 235
Ossosiid ja osiid vuovdin	-500	-200
Ruhtasirdimat doaibmarehketdoalus		
Ruhtasirdimat doaibmarehketdoalus	-6 640 573	-6 529 595
Friddja investerenfoanddaid geavaheapmi	-37 642 713	-58 012 558
Čadnojuvvon foanddaid geavaheapmi	-517 400	-5 339 792
RUHTADANSUBMI	-234 914 262	-176 188 049
Mávsseskeahhtá/geavatkeahhtá	0	0

Tabealla 3: Investerenrehketdoallu 2004 – Romssa fylkkasuohkan

Siskkabealde johtolatsuorgi leat oastán rusttegiid 4,2 miljon ruvnno ovddas elektruvnnalaš billeteremiidda, ja 1,9 miljon ruvnno lea geavahuvvon uđassihkkarastimii Ártnis ja 0,9 miljon ruvnno uđassihkkarastimii Isberganis.

Dan lassin ledje 2004:s investerengolut dáidda doaibmabijuide:

- rustet fylkkageainnuid 232, 352 ja 356: 1,8 miljon ruvnno
- rustet fylkkageaidnoplána 2000-2003: 15,7 miljon ruvnno
- rustet fylkkageaidnoplána 2004-2007: 13,8 miljon ruvnno
- fylkkageidnui 349/333 – Uhca Ártnázis/Gáivuonleagis: 0,4 miljon ruvnno
- fylkkageaidnu 271 – Vagnshamn – Lysnes: 4,6 miljon ruvnno
- rustet Rotsund feargahámmana: 0,4 miljon ruvnno
- oljočivremiidda fylkkageainnu 362 Dorrasis: 5 miljon ruvnno.

Romssa fylkkasuohkan

- deaháleamos guovllulaš ovddideaddji

Fylkkavearju dovda suohkanlaš iešstivrejumi, ja geavahuvvo fylkkasuohkana hálddahaslaš dovdomearkan. Romssa fylkka vearju lea gollegriiffa rukses vuodu alde. Griiffa lea fabelealli, mii lea bealleledjon ja beallegoaskin. Dolin dat geavahuvvui Bjarkøy-soga mearkan, mii 1200- ja 1300-loguin lei okta Norgga riiggáseamos ja fámoleamos sogain. Bjarkeaju baruvdna Bjarne Erlingssøn gii jámii 1313, anii griiffa vearjun. Su stuorradállui soite gullat stuorra eananviidodagat das mas lea dálá Romssa fylka, ja danne evttohuvvui ge mearkan fylkkavearjun. Griiffa govasta goaskima jálu ja ledjona fámu.

Romssa fylka stivrejuvvo parlamentarismma málle mielde. Doaibmacealkimis lea fylkkaráđđi, dahje fylkkaráđdehus, mearridan prográmma ahte mii áigut ovddidit fylkka dakkár guovlun ahte šaddá riikka buoremus ássama, bargama ja eallima dáfus.

Romssa fylkkasuohkan áigu bargat danne olahit dáid:

- Bissehit guovddušteami – ja oaččohit válldi ja ovddastádusa guvlui
- Hukset guovllulaš álbmotválljen mearridandási gos guovllu ássit ja suohkanat dorjot
- Sirdit válldi Stuorradikkis/departemeanttain/direktoráhtain/fylkkamánis álbmotválljen guovllulaš dássái
- Áigu leat álbmotlaš njušteamos fylkkasuohkan boahhteáiggi ovddideamis – ja áigu bidjat eavttuid álbmotlaš mearrideaddjiide
- Čájehit rabasvuoda, fátmmašteaddji ja ovttasbarggu bokte davvin ránnjáfylkkaid vuostá
- Čadahit dakkár politihka mii ovddida návccalaš ja ceaveilis báikkálaš servodagaid odđaáiggis ja boahhteáiggis guovllus
- Bohciidahtit goargatvuoda ja iešluohttámuša davvi riikkaoassis
- Bissehit eret fárremiid min riikkaoasis

Geahča Romssa fylkkasuohkana odđa neahttasiidduid:

www.tromsfylke.no

Romssakultuvra Interneahtras:

www.tromsfylke.kulturnett.no

www.kulturitroms.no

www.musikkitroms.no

Sámegiel siidduid:

troms.kulturnett.no/samegillii

Nuoraid váikkuhankanála:

www.ungitroms.no

Romssa ja Finnmárkku fylkkaid ruvttodiehtujuohkin:

www.177troms.no

Troms fylkeskommune

Romssa fylkkasuohkan

Fylkkaviessu

Poastastobe 6600

9296 Tromsø/Romsa

Tel. (+47) 77 78 80 00

Fákasa (+47) 77 78 80 01

www.tromsfylke.no